

Vuosiraportti 2018

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen julkaisu 2/2019
Vuosiraportti 2018
Kannen valokuvat: Keski-Uudenmaan ympäristökeskus

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus
Järvenpää, Kerava, Mäntsälä, Nurmijärvi, Tuusula
www.keskiuudenmaanymparistokeskus.fi

Julkaisun nimi	Vuosiraportti 2018	
Tekijät	Keski-Uudenmaan ympäristökeskus	
Sarja	Julkaisu 2/2019	52 sivua

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus julkaisee vuosittain toiminta- ja tilinpäätöskertomuksen lisäksi toimintaansa koskevan vuosiraportin, jossa kerrotaan yksityiskohtaisemmin ympäristökeskuksen eri palveluyksiköiden toiminnasta, ympäristökeskuksen taloudesta ja henkilöstöstä sekä Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnan ja ympäristökeskuksen ohjausryhmän työskentelystä.

Vuosiraporttien rakenne ja niissä käsiteltävien asioiden esittämistapa ovat vakiintunut vuosien kuluessa. Vuoden 2018 vuosiraporttikin noudattaa tätä vakiintunutta mallia. Vuosiraportin saatesanoina on lyhyt katsaus ympäristökeskuksen 10-vuotiseen toimintakauteen sekä alustavia linjauksia tulevasta kehityksestä.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toimintaan voi tutustua laajemmin ympäristökeskuksen kotisivuilla olevien julkaisujen avulla.

(https://www.keskiuudenmaanymparistokeskus.fi/sivu.tmpl?sivu_id=7576)

Sisällysluettelo

Saatteeksi Keski-Uudenmaan ympäristökeskus 10 vuotta	5
1 Keski-Uudenmaan ympäristökeskus	7
1.1 Organisaatio	7
1.2 Henkilöstö	7
1.3 Talous	8
1.4 Toimitilat	10
1.5 Yhteistyön kehittäminen sopijakuntien kanssa.....	11
1.5.1 Lähityöskentelykokeilu.....	11
1.5.2 Kuntakohtaiset kehittämiskeskustelut.....	12
1.5.3 Kuntatiedotteet.....	14
2 Keski-Uudenmaan ympäristölautakunta	15
3 Ympäristökeskuksen ohjausryhmä.....	17
4 Ympäristövalvonta	19
4.1 Ympäristönsuojelulain lupa- ja ilmoituspäätökset sekä rekisteröinnit	19
4.2 Ympäristönsuojeluviranomaisen valvontatehtävät	20
4.2.1 Ympäristönsuojelulain säännöllinen valvonta	21
4.2.2 Jätelain säännöllinen valvonta	21
4.2.3 Vireillepanoasiat.....	22
4.2.4 Laillisuusvalvonta	22
4.2.5 Tutkintapyynnöt	23
4.3 Vesihuoltolain mukainen valvonta.....	24
4.4 Maa-ainelain mukaiset viranomaistehtävät.....	24
4.5 Ympäristövalvonnan toiminnan kehittäminen ja muut yleiset tehtävät	25
5 Ympäristönsuojelu	27
5.1 Luonnonsuojelu.....	31
5.2 Ilmastonmuutos ja energiatehokkuus.....	31
5.3 Ilmanlaadun seuranta	32
5.4 Vesiensuojelu	32
5.5 VILKKU / VILKKU Plus -hanke.....	34
6 Terveystensuojelu.....	36
6.1 Elintarvikevalvonta.....	36
6.1.1 Elintarvikehuoneistojen hyväksynnät ja ilmoituskäsittely	36
6.1.2 Elintarvikehuoneistojen tarkastukset.....	37
6.1.3 Elintarvikenäytteenotto	38
6.2 Tupakkalain valvonta.....	42
6.3 Talousvesi	43
6.4 Uimaveden ja uimarantojen valvonta.....	44
6.5 Terveystensuojelulain mukainen olosuhdevalvonta	45
7 Eläinlääkintähuolto	47
7.1 Eläinlääkäripalvelut	47
7.2 Eläinsuojelu ja tarttuvat eläintaudit.....	50
7.3 Löytöeläimet.....	51

Saatteeksi

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus 10 vuotta

Vuosi 2018 oli Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen kymmenes toimintavuosi. Ympäristökeskus aloitti toimintansa 1.4.2009 Järvenpään, Mäntsälän ja Tuusulan yhteisenä ympäristönsuojelun ja ympäristöterveydenhuollon viranomaisorganisaationa. Keravan kaupunginvaltuuston päätöksestä hyväksyä ympäristökeskuksen yhteistoimintasopimus valitettiin hallinto-oikeuteen, mikä viivästytti Keravan liittymistä ympäristökeskukseen kahdella kuukaudella. Nurmijärven kunta liittyi Keski-Uudenmaan ympäristökeskukseen vuoden 2013 alussa, kun ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueesta annetussa laissa säädetty siirtymäaika umpeutui eikä kunnalla ollut laissa säädettyjä henkilöstöresursseja järjestää ympäristöterveydenhuollon palveluita omana toimintanaan.

Kuluneet kymmenen vuotta ovat olleet kunnallisessa ympäristönsuojelussa ja ympäristöterveydenhuollossa voimakkaan muutoksen aikaa. Ympäristönsuojelulain kokonaisuudistus on ollut käynnissä miltei koko ympäristökeskuksen olemassaolon ajan. Mittavasta uudistustyöstä on seurannut lupa- ja valvontatehtävien lisääntymistä ympäristökeskuksen toiminta-alueella sekä lupa- ja valvontaprosessien jatkuvaa kehittämistä. Ympäristöterveydenhuoltoon kuuluvassa elintarvikevalvonnassa vuosina 2013–2015 käyttöön otetut Oiva-tarkastukset ja -raportit ovat yhtenäistäneet elintarviketoimijoiden valvontaa ja lisänneet valvonnan läpinäkyvyyttä sekä tuoneet valvonnan tarkastustulokset kuluttajien käyttöön. Elintarvikevalvonta onkin lukumääräisesti ympäristökeskuksen suurin valvonnan osa-alue. Koulujen ja päiväkotien terveellinen sisäilma on viime vuosina noussut yhdeksi kaikkien ympäristökeskuksen sopijakuntien keskeiseksi tavoitteeksi, jonka toteutumista ympäristökeskus pyrkii viranomaisvalvontansa lisäksi edistämään kuntien moniammatillisissa sisäilmatyöryhmissä sekä tilapalveluiden kanssa tehtävällä yhteistyöllä.

Ilmaston-, vesien- ja luonnonsuojelu ovat olleet keskeisessä asemassa ympäristökeskuksen kymmenvuotisessa toiminnassa. Ympäristökeskus laati vuonna 2010 parhaillaan päivistyksen alla olevan KUUMA-kuntien strategisen ilmasto-ohjelman ja käynnisti vuonna 2013 KUUMA-kuntien julkisten rakennusten energiatehokkuushankkeen. Ympäristökeskus on osallistunut erilaisiin sopijakuntiansa vesiensuojelu- ja vesienhoitohankkeisiin pohjavesialueiden rakenneselvityksistä ja suojelusuunnitelmista yksittäisten kaava-alueiden hulevesiselvityksiin, minkä lisäksi ympäristökeskus on koordinoinut ja hallinnoinut laajaa maatalouden vesiensuojeluhanketta (VILKKU / VILKKU Plus) sekä vastannut Nurmijärven ja Mäntsälän järviseurannoista. Ympäristökeskus on antanut sopijakunnille asiantuntija-apua maankäytön suunnitteluun liittyvissä luontoselvityksissä sekä edistänyt suojelualueiden aikaansaamista kuntiin.

Ympäristökeskuksen kunnallisessa eläinlääkintähuollossa on hoidettu vuosittain noin 10 000 eläinpotilasta. Huostaan otettujen ja hoidettujen löytöeläinten määrät ovat vaihdelleet vuosittain noin 100–300 eläimen välillä, ja eläinsuojelutarkastuksia on tehty vuosittain noin 250.

Lainsäädännön muutoksista johtuvan tehtävämäärän kasvun lisäksi myös sopijakuntien ympäristökeskukselle kohdistamat palvelupyynnöt ovat kuluneina vuosina lisääntyneet, eivätkä ympäristökeskuksen resurssit ole aina riittäneet tyydyttämään kasvanutta palvelutarvetta. Turvataksien asiakkailleen oikeudenmukaiset ja riittävät palvelut ympäristökeskus joutuu jatkossa

kohdentamaan resurssinsa voimakkaammin lakisääteisiin lupa- ja valvontapalveluihin, minkä lisäksi kyseisiin palveluihin tarvitaan myös lisäresursseja.

Tavanomaisten viranomaistehtävien lisäksi vuonna 2015 käynnistynyt Sipilän hallituksen sote- ja maakuntauudistus työllisti ympäristökeskusta erityisesti vuosina 2017 ja 2018. Ympäristökeskus varautui siirtämään ympäristöterveydenhuollon palvelunsa maakuntaan, minkä lisäksi terveysvalvonnan päällikkö on toiminut *Uusimaa2019*-hankkeen alla toimineen ympäristöterveydenhuollon esivalmisteluryhmän sihteerinä. Sote- ja maakuntauudistuksen kariuduttua alkuvuodesta 2019 ympäristökeskus on jatkanut toimintansa suunnittelua ja kehittämistä nykyisellä palvelukokonaisuudella, vaikka Rinteen hallituksen hallitusohjelman mukaan hallituksen tarkoituksena onkin selvittää ympäristöterveydenhuollon järjestäminen osana sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta. Ympäristökeskus varautuu myös toiminta-alueensa laajentumiseen, mikäli ympäristöterveydenhuollon kunnallisten yhteistoiminta-alueiden mitoitusperusteet muuttuvat.

Käsillä oleva vuosiraportti osoittaa vuoden 2018 olleen ympäristökeskuksen palveluyksiköissä hyvin työntäyteinen, vaikka se monelta osin poikkeakin aiemmista vuosista. Ympäristökeskuksen lupa- ja valvontapalveluissa on varmasti saavutettu eräänlainen kyllästymispiste, joka ei enää nykyisillä resursseilla ja toimintamalleilla turvaa palveluiden hyvää tasoa. Ympäristökeskus tulee tekemään parhaansa tilanteen korjaamiseksi ja odottaa myös sopijakunniltaan vastuottoa asian suhteen.

Esitän parhaimmat kiitokseni ympäristökeskuksen työntekijöille, Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnalle, ympäristökeskuksen ohjausryhmälle sekä kaikille yhteistyökumppaneillemme vuoden 2018 työpanoksesta ja yhteistyöstä.

Tuusulassa 5.6.2019

Risto Mansikkamäki
ympäristökeskuksen johtaja

1 Keski-Uudenmaan ympäristökeskus

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus on Tuusulan kunnan isännöimä seudullinen palvelukeskus, joka tuottaa Järvenpään ja Keravan kaupunkien sekä Mäntsälän, Nurmijärven ja Tuusulan kuntien lakisääteiset ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun viranomaispalvelut. Ympäristökeskus on aloittanut toimintansa vuonna 2009.

1.1 Organisaatio

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen tehtäväkokonaisuus on järjestetty viiteen palveluyksikköön. Ympäristöterveydenhuollon tehtävät on jaettu terveystalvontaan ja eläinlääkintähuoltoon. Ympäristönsuojelun lupa- ja valvontatehtävät on eriytetty ympäristövalvonnan palveluyksikköön ja ympäristönsuojelun yleistehtävät ympäristönsuojelun palveluyksikköön. Ympäristökeskuksen hallinnon palveluyksikkö huolehtii ympäristökeskuksen yhteisistä tukipalveluista.

Terveystalvonnan palveluyksikkö vastaa muun muassa kunnan terveydensuojeluviranomaisen tehtävistä sekä elintarvike-, tupakka- ja nikotiinikorvaustuotteiden valvonnasta. Eläinlääkintähuollon palveluyksikön vastuulla ovat eläinlääkintähuollon toimeenpano ja valvonta sekä kunnalle kuuluvat eläinsuojelu- ja eläintautitehtävät.

Ympäristövalvonnan palveluyksikkö vastaa ympäristönsuojeluviranomaisen lupa- ja valvontatehtävistä sekä leirintäalueviranomaisen tehtävistä. Ympäristönsuojelun palveluyksikkö huolehtii ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluvista ympäristönsuojelun yleistehtävistä kuten ympäristön tilaa koskevista selvityksistä, ympäristön tilan seurannasta, ympäristönsuojelun asiantuntijapalveluista sekä ympäristönsuojelun neuvonnasta ja valistuksesta.

1.2 Henkilöstö

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksessa oli vuoden 2018 lopussa yhteensä 46 palvelussuhdetta, joista 42 on ollut vakituista ja neljä määräaikaista. Neljä vakituisista palvelussuhteista on ollut osa-aikaisia (ks. taulukko 1). Edellä mainituissa luvuissa ei ole mukana ulkopuolisia päivystäviä eläinlääkäreitä. Ympäristökeskuksessa oli sairauspoissaoloja vuonna 2018 yhteensä 426 henkilötyöpäivää, mikä on 123 henkilötyöpäivää vähemmän kuin vuonna 2017.

Taulukko 1. Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen työntekijät vuonna 2018. (Tiedot 31.12.2018.)

Ympäristökeskuksen työntekijät		kpl
Vakinaiset	Kokoaikaiset	38
	Osa-aikaiset	4
Määräaikaiset	Kokoaikaiset	4
	Osa-aikaiset	0
Yhteensä		46

1.3 Talous

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toimintakulut ja -tuotot olivat vuoden 2018 talousarviossa 3 585 028 euroa, siten että toimintakatteeksi jäi nolla euroa. Sopijakuntien yhteistoimintakorvausten osuus talousarvion mukaisista toimintatuotoista oli 2 983 128 euroa (taulukko 2).

Taulukko 2. Sopijakuntien yhteistoimintakorvausten (€/v) jakautuminen ympäristökeskuksen eri palvelyksiköille vuoden 2018 talousarviossa.

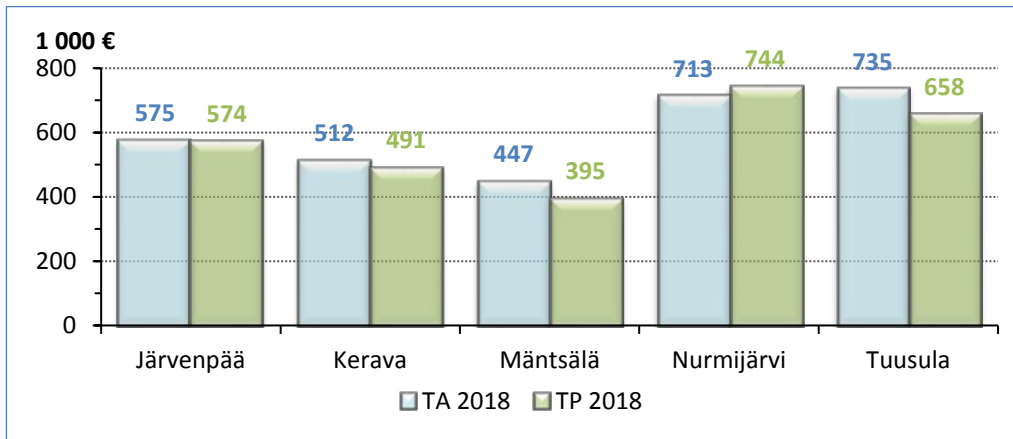
Kunta	€/v					Yhteensä
	Ympäristökeskuksen hallinto	Ympäristövalvonta	Ympäristönsuojelu	Terveysvalvonta	Eläinlääkintähuolto	
Järvenpää	168 749	57 846	61 960	185 748	100 782	575 085
Kerava	144 295	26 235	56 079	190 441	95 331	512 381
Mäntsälä	84 734	65 610	59 981	107 483	129 380	447 188
Nurmijärvi	170 703	110 371	83 610	196 815	151 919	713 418
Tuusula	156 798	130 483	78 366	198 143	171 265	735 056
Yhteensä	725 280	390 545	339 997	878 630	648 677	2 983 128

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus teki vuonna 2018 positiivisen toimintakatteen (121 729, 67 €) ennen sopijakuntien yhteistoimintakorvausten palautuksia ja lisämaksuja. Ympäristökeskuksen toimintatuotot ja -kulut olivat talousarviossa arvioitua suuremmat. Ks. taulukko 3 ja kuva 1.

Taulukko 3. Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen talousarvion mukaiset sekä toteutuneet toimintatuotot ja -kulut vuonna 2018 ennen yhteistoimintakorvausten palautuksia ja lisämaksuja.

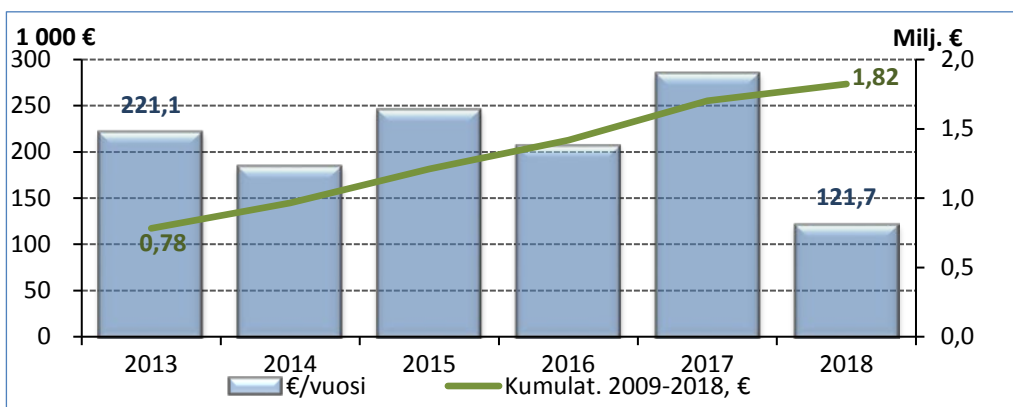
Selite	TA 2018	Tot. 31.12.2018	Erotus	Tot.-%
Toimintatuotot	3 585 028	3 772 669	187 641	105,23
Toimintakulut	-3 585 028	-3 650 939	-65 912	101,84
Toimintakate	0	121 730	121 730	

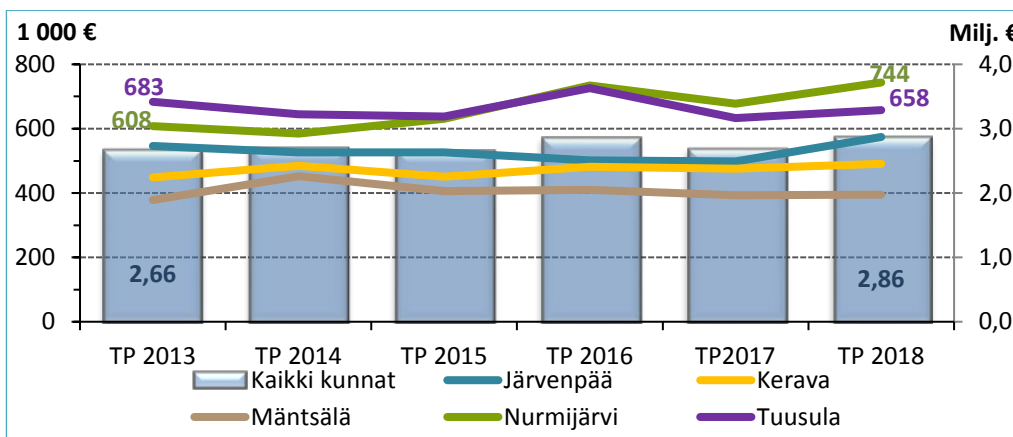
Kuva 1. Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen sopijakuntien talousarvion (TA) mukaiset ja tilinpäätöksessä toteutuneet (TP) yhteistoimintakorvaukset vuonna 2018.

Keski-Uudenmaan ympäristölautakunta antoi ympäristökeskuksen vuoden 2018 toimintaa koskevan toiminta- ja tilinpäätöskertomuksen 12.2.2019. Keski-Uudenmaan ympäristökeskus on vuosina 2013–2018 palauttanut sopijakuntien yhteistoimintakorvauksia keskimäärin 210 000 €/v. Koko toimintakautenaan 2009–2018 ympäristökeskuksen kumulatiiviset palautukset sopijakunnille ovat olleet noin 1,82 milj. € (kuva 2).

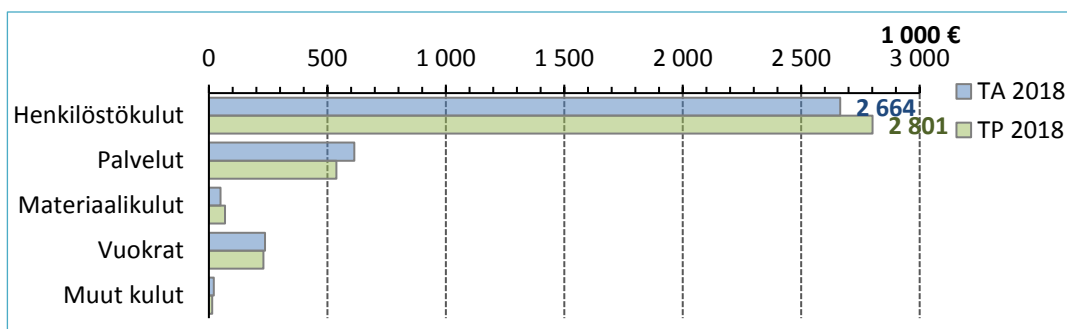
Kuva 2. Sopijakuntien yhteenlasketut yhteistoimintakorvausten palautukset vuosina 2013–2018 sekä yhteistoimintakorvausten palautusten kumulatiivinen kokonaismäärä vuosina 2009–2018 (kuvaajassa ajanjaksolla 2013–2018).

Kuvassa 3 on esitetty sopijakuntien yhteistoimintakorvausten kehitys vuosina 2013–2018.

Kuva 3. Ympäristökeskuksen sopijakuntien yhteenlaskettuja (Milj. €) ja kuntakohtaisten (1 000 €) yhteistoimintakorvausten kehitys vuosina 2013–2018.

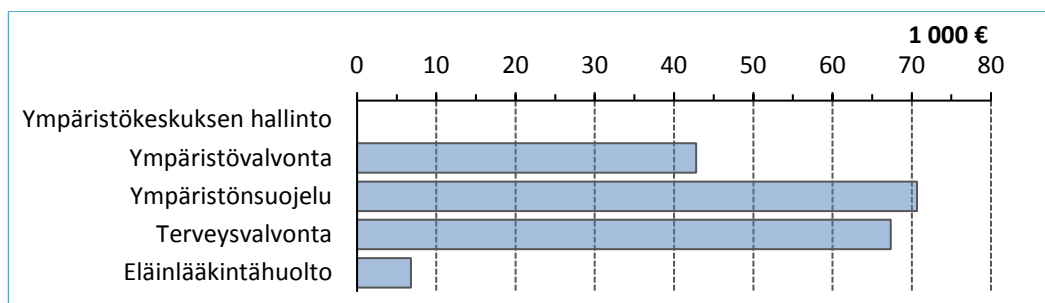
Ympäristökeskuksen henkilöstömenot ylittivät vuonna 2018 noin 137 000 euroa budjetoidut henkilöstökulut (ks. kuva 4).

Kuva 4. Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toimintamenot menoryhmittäin ympäristökeskuksen vuoden 2018 talousarviossa (TA) ja tilinpäätöksessä (TP).

Tuusulan kunnassa tehtiin vuonna 2017 teknisen sopimuksen piiriin kuuluvien työntekijöiden tehtäväkohtaisten palkkojen tarkistaminen. Tehtävän vaativuustason mukaan tarkistettuja palkkoja maksettiin vuonna 2018 taannehtivasti syyskuulta 2017, minkä lisäksi vuoden 2018 henkilöstöbudjettiin tehty varaus teknisen sopimuksen piiriin kuuluvien palkkojen tarkistamisesta ei ollut ympäristökeskuksen osalta riittävä. Vuodelle 2018 eläinlääkintähuoltoon palkattiin lisäksi ohjelmassa kaksi uutta pieneläinlääkäriä vastaanottojen työkuormituksen helpottamiseksi. Tämän henkilöstöjärjestelyn seurauksena yhden pieneläinlääkärin työpanoksesta käytettiin 80 % Nurmijärven eläinlääkärin vastaanotolla ja 20 % Järvenpään vastaanotolla kahden muun pieneläinlääkärin työskennellessä Hyrylän vastaanotolla.

Ympäristökeskuksen vuoden 2018 maksu- ja myyntitulot (pl. yhteistoimintakorvaukset) olivat noin 188 000 euroa suuremmat kuin mihin talousarviossa oli varauduttu. Suurimmat tulolähteen tulivat ympäristönsuojelun ja terveystarkastuksen palveluyksiköistä (ks. kuva 5).

Kuva 5. Ympäristökeskuksen palveluyksiköiden toimintatulojen (pl. yhteistoimintakorvaukset) ylitykset vuonna 2018.

1.4 Toimitilat

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toimitiloissa ei ole tapahtunut muutoksia vuoden 2018 aikana. Ympäristökeskuksella on Tuusulan Marianlinnassa toimitiloja yhteensä 824,5 m². Tämän lisäksi ympäristökeskuksella on eläinlääkärin vastaanottotilat Järvenpäässä (90 m²), Nurmijärvellä (152 m²) ja Tuusulassa (109 m²).

1.5 Yhteistyön kehittäminen sopijakuntien kanssa

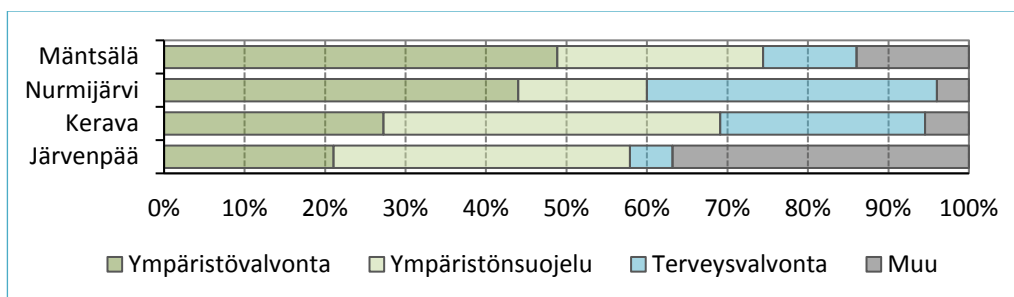
Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen yhtenä keskeisenä tavoitteena vuodelle 2018 oli ympäristökeskuksen ja sopijakuntien välisen yhteistyön kehittäminen ja kuntakohtaisten palvelutarpeiden aiempaa parempi huomioon ottaminen. Tässä tarkoituksessa toteutettiin muun muassa vuoden kestänyt lähityöskentelykokeilu sopijakunnissa sekä aloitettiin kuntakohtaiset kehittämiskeskustelut.

1.5.1 Lähityöskentelykokeilu

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus käynnisti syyskuussa 2017 vuoden kestäneen lähityöskentelykokeilun Tuusulaa lukuun ottamatta muissa sopijakunnissaan. Lähityöskentelykokeilun tavoitteena oli ympäristökeskuksen ohjausryhmän toiveen mukaisesti parantaa ympäristökeskuksen työntekijöiden saavutettavuutta sopijakunnissa sekä muutenkin kehittää ympäristökeskuksen palveluita.

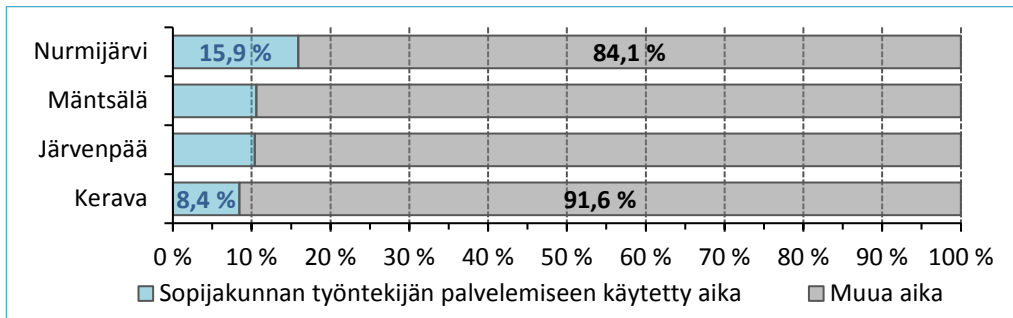
Järvenpään kaupunki pääsi mukaan lähityöskentelykokeiluun jonkin verran muita sopijakuntia myöhemmin, ja ympäristökeskus joutui pidättäytymään tammikuussa 2018 Järvenpään lähityöskentelyn jatkamisesta työpisteessä ilmenneiden sisäilmaongelmien vuoksi.

Lähityöskentelykokeiluun osallistuneissa sopijakunnissa oli yhtenä päivänä viikosta ympäristökeskuksen työntekijä tarjoamassa asiantuntija-apua sopijakuntien työntekijöille. Ympäristökeskus teki kokeiluun osallistuneissa sopijakunnissaan yhteensä 145 lähityöpäivää, joiden aikana oli 151 tapaamista sopijakuntien työntekijöiden kanssa. Suurin osa (n. 37 %) tapaamisista koski ympäristövalvonnan palveluyksikön palveluita, vaikka palvelutarpeessa oli myös kuntakohtaista vaihtelua (ks. kuva 6).

Kuva 6. Ympäristökeskuksen sopijakuntien työntekijöiden palvelutarpeiden (so. yhteydenottojen suhteellinen osuus) kohdistuminen ympäristökeskuksen eri palveluyksiköille lähityöskentelykokeilussa.

Yli puolessa (61 %) lähityöskentelyn tapaamisista ympäristökeskuksen työntekijä kykeni antamaan riittävän palvelun heti sopijakunnan työntekijälle, mutta osaan palvelutarpeesta jouduttiin tekemään lisäselvityksiä. Sopijakuntien työntekijöiden palvelemiseen liittyvää työaika oli kokeilun aikana keskimäärin vain 11,4 % lähityöskentelyn kokonaistyöajasta (ks. kuva 7).

Kuva 7. Ajankäytön tehokkuus sopijakunnittain ympäristökeskuksen lähityöskentelykokeilussa (so. sopijakuntien työntekijöiden palveluun käytetyn ajan suhteellinen osuus lähityöskentelyn kokonaistyöajasta).

Sopijakuntien edustajat ovat kuntakohtaisissa kehittämiskeskusteluissa esittäneet kokeneensa kunnissa tehdyn lähityöskentelyn hyödyllisenä. Ympäristökeskuksen työntekijät pitivät kuitenkin viikoittaista lähityöskentelyä sopijakunnissa tehottomana, minkä vuoksi ympäristökeskus onkin esittänyt lähityöskentelyn kehittämiseksi harvemmin järjestettäviä ja teemoitettuja kuntakohtaisia tapaamisia, jolloin lähityöskentelyn tehokkuutta voidaan parantaa.

1.5.2 Kuntakohtaiset kehittämiskeskustelut

Ympäristökeskus järjesti alkuvuodesta 2019 sopijakuntiensa kanssa kuntakohtaiset kehittämiskeskustelut, joiden tehtävänä on ollut muun muassa arvioida kunkin kunnan ja ympäristökeskuksen edellisen vuoden yhteistyötä sekä linjata tulevaa yhteistyötä.

Järvenpään kaupungin edustajien kanssa käydyssä kehittämiskeskustelussa nousi esiin muun muassa seuraavaa:

- Järvenpään kaupunki on kaavoitukseen liittyvässä yhteistyössä ollut aktiivinen ympäristökeskuksen suuntaan tarjoten tälle mahdollisuuden osallistua valmisteilla olevan yleiskaavan ohjaus- ja seurantatyöryhmiin.
- Ympäristökeskuksen näkökulmasta Järvenpään kaupungin kaavasuunnittelu esimerkiksi hulevesien hallinnan osalta on ollut esimerkillistä.
- Kaupungin ja ympäristökeskuksen välinen yhteistyö on ollut joustavaa esimerkiksi kaavamääräysten kommentoinnin osalta. Ympäristökeskuksen rajalliset resurssit ovat kuitenkin ajoittain rajoittaneet yhteistyötä.
- Kaupunki on tehnyt Vanhankylänniemen kehittämissuunnitelman osalta vahvaa yhteistyötä ympäristökeskuksen kanssa.
- Ympäristökeskus on tukenut Järvenpään kaupunkia sen alueella olevien pohjavesialueiden rakenneselvityksissä ja suojelusuunnitelmien päivittämisessä.
- Ympäristövalvonnan palveluyksikön puuttumiskynnys haittailmoituksiin tulee jatkossa todennäköisesti kasvamaan, mikä saattaa näkyä kaupunkilaisten yhteydenotoissa rakennusvalvontaan.
- Rakennuslupiin liittyvä lausuntomenettely Järvenpään rakennusvalvonnan ja terveystalouden palveluyksikön välillä on ympäristökeskuksen näkökulmasta toiminut hyvin.

Keravan kaupungin kehittämiskeskustelussa käsiteltiin muun muassa seuraavia aiheita:

- Kaupungin ja ympäristökeskuksen välinen yhteistyö kaupungin sisäilmatyöryhmässä on sujunut hyvin. Kaupunki on aktivoitunut palvelukiinteistöjen sisäilma-asioissa saatuaan sisäympäristöasiantuntijan.

- Kaupunki toivoo kaavahankkeisiin liittyviä yhteistyöneuvotteluja ympäristökeskuksen edustajien kanssa.
- Kerca IV alueen maankaatopaikan ympäristölupa-asia.
- Terveysvalvonnan palveluyksikkö järjestää jatkossa ympäristökeskuksen sopijakuntien tilapalveluiden edustajille yhteisen keskustelutilaisuuden palvelukiinteistöjen sisäilma-asioista.

Mäntsälän kunnan edustajien kanssa käydyssä kehittämiskeskustelussa nousivat esiin muun muassa seuraavat asiat:

- Mäntsälän kunnan kaavoitus on esitelty ympäristökeskuksen edustajille kunnan kaavoituskatsausta viimeksi noin pari vuotta sitten. Ympäristökeskus pitää kaavoituskatsaukseen liittyviä neuvotteluita tärkeinä oman toimintansa suunnittelun kannalta.
- Mäntsälä on perustanut energiatehokkuustyöryhmän, jossa käsitellään myös ilmastonsuojeluasioita.
- Ympäristökeskus tukee kunnan suunnitelmaa palkata sisäilma-asiantuntija.
- Ympäristökeskuksen toiminta-alueelle laaditussa vesienhoidon toimenpideohjelmassa on noussut esiin Kilpijäven ja Hunttijärven valuma-alueilla tehtävät vesiensojelutoimet. Ympäristökeskus toivoo kunnalta panostusta alueiden vesiensuojeluun.
- Kuntaan pyritään perustamaan pohjavesialueiden seurantatyöryhmä.

Nurmijärven kunnan edustajien kanssa kehittämiskeskustelussa olivat esillä muun muassa seuraavat asiat:

- Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnalla oli vuonna 2018 käsiteltävänä Nurmijärveltä runsaasti lupa- ja valitusasioita.
- Ympäristönsuojelun palveluyksikkö tekee kunnan kanssa kiinteää yhteistyötä kaavoitushankkeissa. Yksiköllä on ollut ennalta sovittuja tapaamisia kaavoitusyksikön kanssa, mitä menettelyä on pidetty hyvänä.
- Kuntaan pyritään perustamaan pohjavesialueiden seurantatyöryhmä.
- Kunnan ja ympäristökeskuksen välinen yhteistyö kunnan sisäilmatyöryhmässä toimii hyvin.
- Ympäristökeskus on siirtämässä toiminta-alueensa järvien kunnostushankkeiden painopistettä aiempaa enemmän järvien valuma-alueilla tapahtuvaan vesiensuojelutyöhön. Nurmijärvellä valuma-aluekunnostus tulee kohdistumaan ensi sijassa Valkjärven valuma-alueelle.

Tuusulan kunnan edustajien kanssa käydyssä kehittämiskeskustelussa käsiteltiin muun muassa seuraavia asioita:

- Tuusulan kunta on toiminut aktiivisesti ympäristökeskuksen koordinoimassa julkisten rakennusten energiatehokkuushankkeessa.
- Keski-Uudenmaan ympäristölautakunta on tehnyt Tuusulasta päätöksiä kiinteistöjen pakkoliittämiseksi vesihuoltolaitoksen verkostoon. Noin puolet vesihuoltolaitoksen toiminta-alueista on verkostoliittymien osalta käyty lävitse.
- Lausunnotmenettely Tuusulan kaavoituksen kanssa on toiminut ympäristökeskuksen kannalta hyvin. Ongelmana on töiden suuri määrä, minkä vuoksi määrääjat voivat venyä. Käytännössä ympäristökeskus ei anna läheskään kaikista kaavoista lausuntoa.
- Tuusulan alueelta tulee ympäristökeskuksen sopijakunnista ympäristövalvonnan palveluyksikköön eniten haittailmoituksia, jotka työllistävät yksikön työntekijöitä. Osa

Tuusulan alueelta tulevista haittailmoituksista hoituisi, jos kunnassa olisi ympäristönsuojelumääräykset. Tuusula on ympäristökeskuksen sopijakunnista ainoa, jossa ei ole ympäristönsuojelumääräyksiä.

- Tuusulassa ja Järvenpäässä on ympäristökeskuksen sopijakunnista pohjavesialueiden seurantatyöryhmät. Seurantatyöryhmän työskentely on ympäristökeskuksen kannalta hyvällä tasolla.
- Keskusteltiin ympäristövalvonnan palveluyksikön resurssitilanteesta ja yksikköä kuormittavista tehtävistä.
- Käsiteltiin maatalouden vesiensuojeluhanketta VILKKU Plus, joka päättyi huhtikuun 2020 lopussa. Ympäristökeskuksen tarkoituksena on jatkaa toiminta-alueensa keskeisten järvien valuma-aluekunnostusta VILKKU Plus -hankkeen jälkeen.

Kaikkien sopijakuntien kanssa käydyissä kehittämiskeskusteluissa otettiin lisäksi esiin ympäristökeskuksen koordinoima KUUMA-kuntien julkisten rakennusten energiatehokkuushanke sekä ympäristökeskuksen palveluiden kytkeytyminen kuntien HYTE-ohjelmiin ja -suunnitelmiin.

1.5.3 Kuntatiedotteet

Ympäristökeskus otti vuonna 2017 käyttöön sopijakunnille osoitetut sähköiset kuntatiedotteet, joissa kerrotaan sopijakuntien kannalta ajankohtaista tietoa ympäristökeskuksen toiminnasta. Kuntatiedotteet on toimitettu ohjausryhmän kuntaedustajille sekä sopijakuntien kirjaamoihin, joista ne on pyydetty toimittamaan edelleen kaupungin/kunnan keskusjohtoon sekä tiedotteen aihealueet huomioon ottaen maankäytön suunnittelusta, rakennusvalvonnasta, kaupunki-/kuntatekniikasta, tilapalveluista, ruokahuollosta sekä kasvatusta ja sivistystoimesta vastaavalle taholle. Vuonna 2018 kuntatiedotteet toimitettiin lisäksi ympäristölautakunnan jäsenille ja varajäsenille.

Vuonna 2018 julkaistiin kolme kuntatiedotetta, joissa käsiteltiin muun muassa ympäristökeskuksen lähityöskentelykokeilua sopijakunnissa, maatalouden vesiensuojeluhanketta VILKKU Plus, Tuusulanjärven kunnostushanketta, sopijakuntien kanssa käytäviä kehittämiskeskusteluita, ympäristökeskuksen talousarvio- ja palvelusopimusesityksiä, Uudenmaan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmien yhtenäistämistä sekä vireille tulleita ympäristö- ja maa-ainesluoppia.

2 Keski-Uudenmaan ympäristölautakunta

Keski-Uudenmaan ympäristölautakuntaan kuuluu Tuusulan kunnan hallintosäännön sekä ympäristökeskuksen yhteistoimintasopimuksen mukaan viisitoista (15) jäsentä ja yhtä monta varajäsentä. Kukin sopijakunta on valinnut lautakuntaan kolme jäsentä ja näiden henkilökohtaiset varajäsenet. Lautakunnan puheenjohtajuus ja varapuheenjohtajuus kiertävät kahden vuoden välein kuntakohtaisesti kuntien asukasluvun mukaisessa suuruusjärjestyksessä siten, että nimeämisvuorossa asukasluvultaan suurin kunta nimeää puheenjohtajan ja toiseksi suurin kunta varapuheenjohtajan.

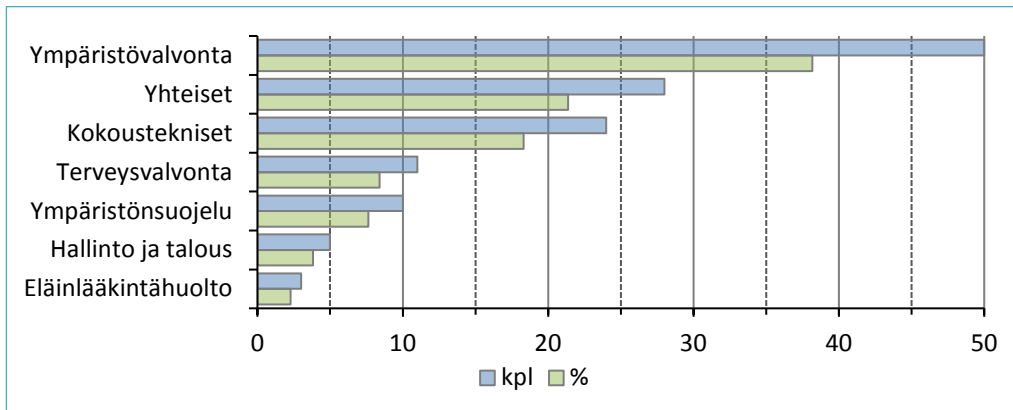
Uuden kuntalain myötä valtuustokauden 2013–2016 luottamushenkilöelinten toimikausi jatkui toukokuun 2017 loppuun saakka, ja samalla uusien luottamushenkilöiden toimikausi alkoi 1.6.2017. Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnan asettaminen kuitenkin viivästyi siten, että uusi lautakunta pääsi aloittamaan toimintansa vasta 11.12.2017. Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnan kokoonpano vuonna 2018 on esitetty taulukossa 5.

Taulukko 5. Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnan jäsenet ja varajäsenet sekä heidän luottamustehtävänsä vuonna 2018.

Kunta	Jäsen	Varajäsen
Järvenpää	Hono Jaana varapuheenjohtaja	Tallgren Jouni
	Miettinen Jukka 8.10.2018 saakka Timonen Juha 9.10.2018 alkaen	Lehtola Lea
	Piironen Sanna	Kukkonen Esa
Kerava	Enjala Paul	Tuomi Tarja
	Kinnunen Pirjo	Höök Matti
	Timonen Paavo	Harjula-Jalonen Leena
Mäntsälä	Leino Timo	Turunen Maarit
	Salonen Jaska	Laine Hanna
	Tähkäpää Antti	Linjama-Lehtinen Ulla
Nurmijärvi	Kivinen Yrjö puheenjohtaja	Nykopp Mia
	Toikkanen Hannu	Tuomisto Leena
	Rauhala Satu	Tiirikainen Tapio
Tuusula	Harkimo Riitta	Stellberg Kari
	Heino Mika	Ahola-Leppänen Mirja
	Maula Pirjo	Vaittinen Antti

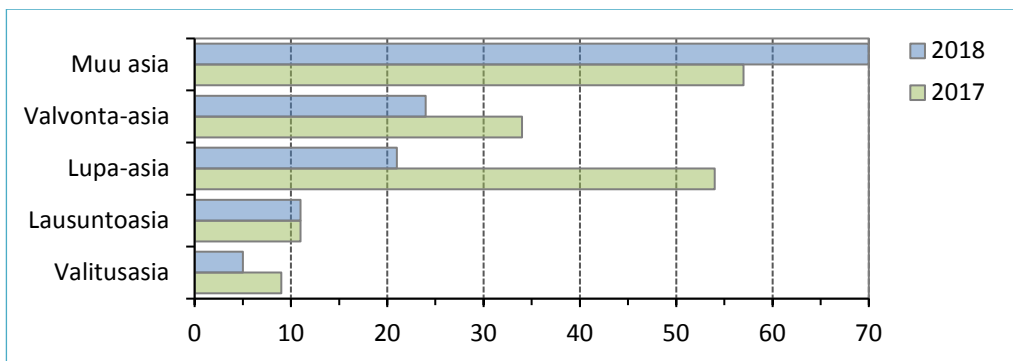
Keski-Uudenmaan ympäristölautakunta kokoontui vuoden 2018 aikana 11 kertaa. Ympäristölautakunnan jäsenten ja varajäsenten kesimääräinen osallistumisaste kokouksiin vuoden 2018 aikana on ollut 73,9 %. Kaksi lautakunnan jäsentä osallistui kaikkiin 11 kokoukseen. Yksi lautakunnan jäsen ja hänen varaedustajansa eivät ole osallistuneet yhteenkään kokoukseen.

Keski-Uudenmaan ympäristölautakunta käsitteli vuoden 2018 kokouksissa yhteensä 131 kokousasiaa, joista 38,2 % on ollut ympäristövalvonnan palveluyksikön valmistelemlia (kuva 8).

Kuva 8. Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnan vuonna 2018 käsittelemien kokousasioiden (131 kpl) jakautuminen eri palveluyksiköiden valmistelemiin sekä palveluyksiköiden yhteisiin ja kokousteknisiin asioihin.

Keski-Uudenmaan ympäristölautakunta on käsitellyt vuonna 2018 vain 21 lupa- ja hyväksymispäätöstä, kun niitä vuonna 2017 oli 54 (kuva 9).

Kuva 9. Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnan vuosina 2017 ja 2018 käsittelemät kokousasiat jaoteltuna lupa- ja valvonta-asioihin, lausuntoasioihin, valitusasioihin sekä muihin asioihin.

3 Ympäristökeskuksen ohjausryhmä

Ympäristökeskuksen sopijakunnat ja kuntien henkilöstöjärjestöt ovat nimenneet ohjausryhmän, jossa on yksi viranhaltijaedustaja kustakin sopijakunnasta sekä yksi yhteinen henkilöstön edustaja. Ohjausryhmän tehtävänä on valvoa sopijakuntien etuja ja yhteistoimintasopimuksen toteutumista ympäristökeskuksen toiminnassa sekä toimia kuntien ja ympäristökeskuksen yhteistyöelimenä. Ympäristökeskuksen johtaja edustaa Keski-Uudenmaan ympäristökeskusta ohjausryhmässä. Ohjausryhmä ei tee ympäristökeskusta tai ympäristölautakuntaa sitovia ratkaisuja, vaan sen päätökset ovat sopijakuntien edunvalvontaan liittyvää ohjeistusta.

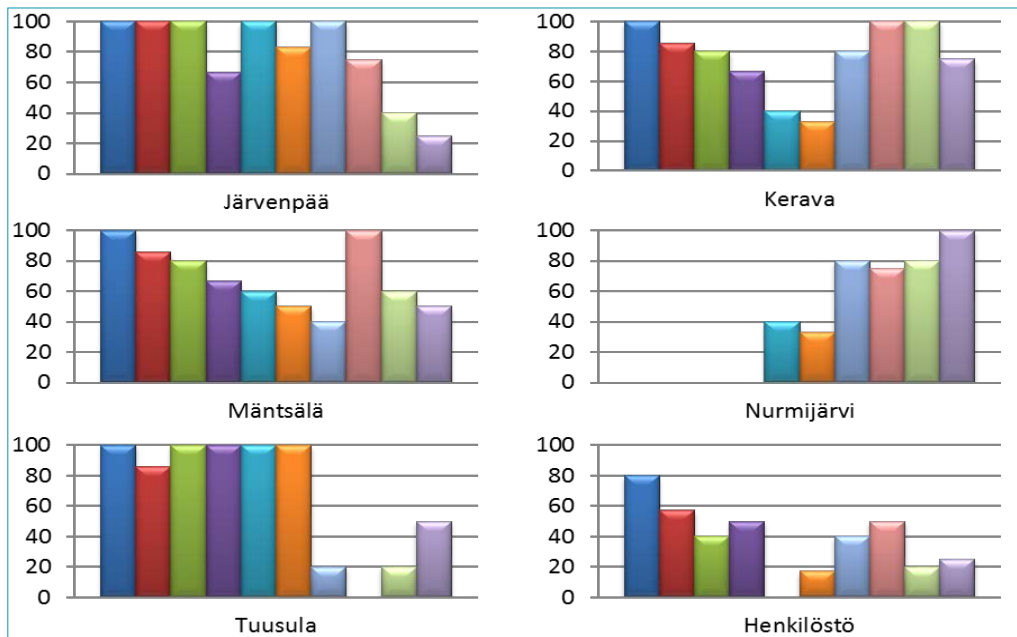
Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen ohjausryhmän kokoonpano vuonna 2018 on esitetty taulukossa 6.

Taulukko 6. Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen ohjausryhmän jäsenet ja varajäsenet vuonna 2018.

Kunta / taho, jota edustaa	Jäsen	Varajäsen
Järvenpää	Antti Nikkanen hankekehityspäällikkö	Kaarina Laine suunnittelupäällikkö
Kerava	Tiina Hartman kaupungeodeetti	Ari Vesikkala asuntotoimenpäällikkö
Mäntsälä	Lauri Pouru kaavoitusjohtaja varapuheenjohtaja	-
Nurmijärvi	Ilkka Ruutu tekninen johtaja 23.5.2018 saakka Juha Oksanen vt. tekninen johtaja 24.5.2018 alkaen puheenjohtaja	Heikki Mälkki rakennustarkastaja
Tuusula	Petri Juhola yhdyskuntatekniikan päällikkö	Asko Honkanen kuntasuunnittelupäällikkö
Henkilöstö	Jukka Lehtonen pääluottamusmies	-

Ohjausryhmä kokoontui vuoden 2018 aikana neljä kertaa. Ohjausryhmä on kokouksissaan käsitellyt muun muassa ympäristökeskuksen asemaa sote- ja maakuntauudistuksen jälkeen, vuoden 2019 palvelusopimusta, ympäristökeskuksen lähityöskentelykokeilua ja kuntakohtaisia kehittämiskeskusteluja. Lisäksi ohjausryhmä on saanut ympäristökeskuksen eri palveluyksiköiden ajan-kohtaiskatsaukset.

Ympäristökeskuksen ohjausryhmän jäsenten osallistumisaktiivisuus ohjausryhmän kokouksiin on vaihdellut runsaasti vuosien aikana (kuva 10).

Kuva 10. Ympäristökeskuksen ohjausryhmän kuntajäsenten sekä henkilöstön edustajan osallistumisaktiivisuudet (%) ohjausryhmän kokouksiin 2009–2018 (Nurmijärvi 2013–2018).

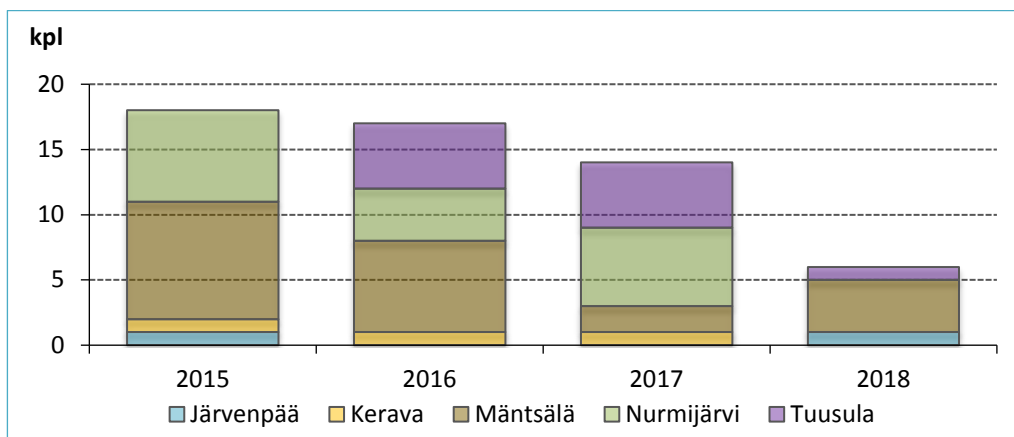
4 Ympäristövalvonta

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksessa ympäristövalvonnan palveluyksikkö vastaa kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluvista lupa-, ilmoitus- ja valvontatehtävistä. Ympäristövalvonta valmistelee ympäristölautakunnalle myös muun muassa ympäristönsuojelulain (YSL) ja vesilain (VL) sekä maa-aineslain (MAL) mukaisista lupa- ja ilmoitusasioista muille viranomaisille annettavat lausunnot. Viranhaltijalausuntoja annetaan toimintasäännön mukaisesti esimerkiksi tarkkailuohjelmista ja ympäristönsuojelulain ilmoitusasioista. Ympäristövalvonnan palveluyksikkö antaa yhdessä terveystarkkailun kanssa tarvittavat lausunnot sopijakunnissa vireillä olevista rakennuslupahakemuksista esimerkiksi jätevesiasioissa.

4.1 Ympäristönsuojelulain lupa- ja ilmoituspäätökset sekä rekisteröinnit

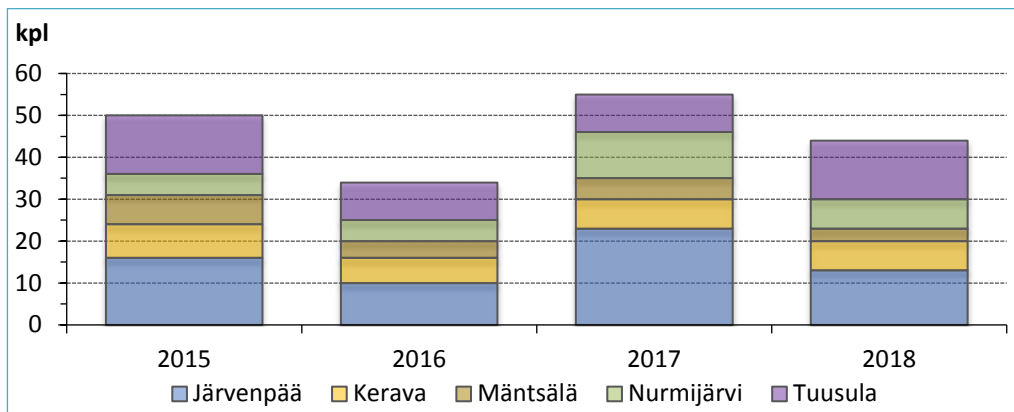
Vuonna 2018 tehtiin kuusi ympäristölupaa koskevaa päätöstä. Lisäksi ratkaistiin kaksi Tuusulan alueelle sijoittuvaa yhteislupaa, joissa samassa ratkaisussa käsiteltiin sekä ympäristölupa että maa-aineslupa. Ympäristölupa on myönnetty neljälle uudelle lupalaitokselle. Yksi päätös koski olemassa olevaa toimintaa ja yksi luvan rauettamista. Vuonna 2018 ympäristölupien keskimääräinen käsittelyaika oli 12 kuukautta.

Ympäristövalvonnassa oli vuoden 2018 lopussa vireillä 16 ympäristölupahakemusta, mikä on viisi enemmän kuin edellisen vuoden lopussa. Vireillä on siten enemmän lupia kuin keskimäärin vuodessa on pystytty aiempina vuosina ratkaisemaan. Lupamääräysten tarkastusvelvollisuuden poistuttua nyt vireillä olevat hakemukset koskevat kaikki joko uutta toimintaa tai toiminnan muuttamista. Vuonna 2018 ympäristölupien keskimääräinen käsittelyaika oli yhtä pitkä kuin edellisvuonna. Kuvassa 11 on esitetty vuosina 2015–2018 ratkaissut ympäristölupapäätökset.

Kuva 11. Ympäristölupapäätökset kunnittain vuosina 2015–2018.

Vuonna 2018 ympäristönsuojelulain mukaisista ilmoituksista tehtiin ympäristövalvonnassa 44 päätöstä. Näistä valtaosa oli ilmoituksia erityisen häiritsevistä melusta tai tärinästä. Eniten ilmoituksia on tullut vireille Tuusulasta, jossa ainoana sopijakunnistamme ei ole ympäristönsuojelumääräyksiä. Meluilmoitusten määrä oli edelleen suuri myös Järvenpäästä, jossa rakentaminen on ollut vilkasta. (ks. kuva 12).

Kuva 12. Ympäristösuojelulain mukaiset ilmoitukset kunnittain vuosina 2015–2018.

Ympäristösuojelulain mukaisia toiminnan rekisteröintejä on tehty vuoden 2018 aikana 17. Vuonna 2018 rekisteröintejä tehtiin lisääntyvässä määrin jakeluasemille niitä koskevan ns. JANO-asetuksen siirtymäajan päättyessä 1.1.2020. Polttolaitoksia koskevan ns. PIPO-asetuksen (yli 5 MW:n laitokset) siirtymäajan loppumisen myötä polttolaitosten rekisteröintejä ei enää vuonna 2018 juurikaan tehty. Taulukkoon 7 on koottu rekisteröinnit kunnittain vuosilta 2015–2018.

Taulukko 7. Rekisteröidyt toiminnot kunnittain vuosilta 2015–2018.

Kunta	2015	2016	2017	2018
Järvenpää	1	0	3	2
Kerava	2	0	2	3
Mäntsälä	0	3	4	3
Nurmijärvi	5	1	2	6
Tuusula	5	0	2	3
Yhteensä	13	4	13	17

4.2 Ympäristösuojeluviranomaisen valvontatehtävät

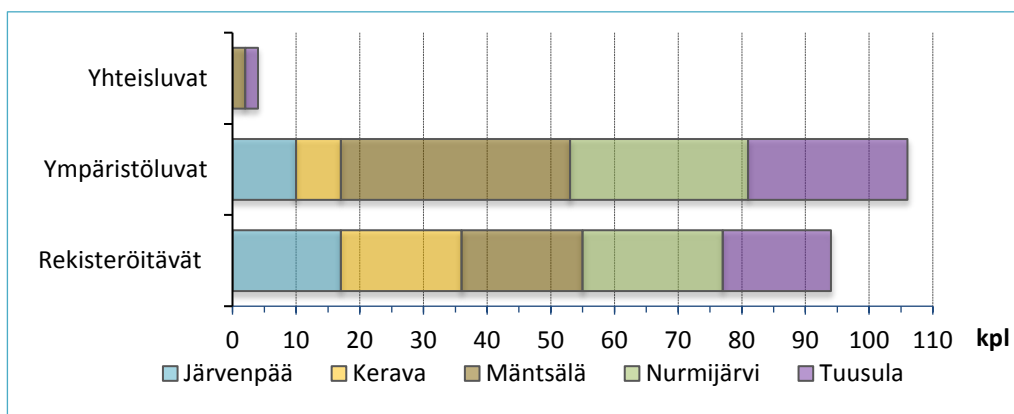
Ympäristösuojeluviranomaisen säännöllistä valvontaa tehtiin vuonna 2018 lautakunnan hyväksymän valvontasuunnitelman ja -ohjelman mukaisesti. Suunnitelma sisältää myös jätelain säännöllisen valvonnan. Ympäristösuojeluviranomaisen valvontaa tullaan jatkossakin kohdentamaan suunnitelmalliseen valvontaan niin, että käytössä olevalla henkilöstöresurssilla saavutetaan ympäristön kannalta mahdollisimman suuri vaikuttavuus.

Säännöllisen valvonnan lisäksi ympäristösuojeluviranomaisen valvontatehtäviin kuuluvat kirjalliset vireillepanot ja muut ilmoitukset ympäristössä havaituista haitoista eli toimenpidepyynnöt. Kirjalliset vireillepanot edellyttävät viranomaiselta aina valituskelpoisen päätöksen tekemistä, ja ne pyritään käsittelemään viivytyksettä. Sitä vastoin toimenpidepyyntöjen perusteella ei nykyisillä henkilöresursseilla ole aina ollut mahdollista ryhtyä välittömiin valvontatoimenpiteisiin. Valvonnan tarpeellisuus ja kiireellisyys joudutaan siten aina arvioimaan tapauskohtaisesti.

4.2.1 Ympäristönsuojelulain säännöllinen valvonta

Ympäristönsuojelulain lupa- ja rekisteröityjen toimintojen valvontaa ei vuonna 2018 ole pystytty määrällisesti toteuttamaan valvontaohjelman mukaisesti (ks. kuva 13). Ympäristölupalaitosten tarkastuksia on pystytty tekemään 70 % ohjelman mukaisesta määrästä. Rekisteröitävien laitosten tarkastukset ovat toteutuneet suunnitellusti. Monessa valvontakohteessa on havaittu jatko-toimenpiteitä edellyttäviä puutteita lupaehtojen noudattamisessa. Valvonnan merkitys luvan noudattamiselle onkin osoittautunut todella merkittäväksi. Puutteet ovat olleet usein sitä merkittävämpiä mitä pidempi aika edellisestä valvontakäynnistä on ollut.

Tarkastusten lisäksi valvontasuunnitelman mukainen säännöllinen valvonta sisältää laitosten vuosiraporttien ja tarkkailutulosten valvonnan. Suoritteista perittävien maksujen vuoksi myös kirjallisen materiaalin valvontaan kiinnitettiin aiempaa enemmän huomiota.

Kuva 13. Ympäristönsuojelulain säännöllisesti valvottavien kohteiden jakautuminen kunnittain vuoden 2018 lopussa.

Ympäristönsuojelulain mukaisia valvontamaksuja perittiin vuonna 2018 yhteensä 32 000 euroa. Mäntsälästä ja Nurmijärveltä kertyi valvontamaksuja reilu 9 000 euroa, Tuusulasta noin 6 500 euroa, Keravalta noin 3 800 euroa ja Järvenpäästä noin 3 300 euroa.

4.2.2 Jätelain säännöllinen valvonta

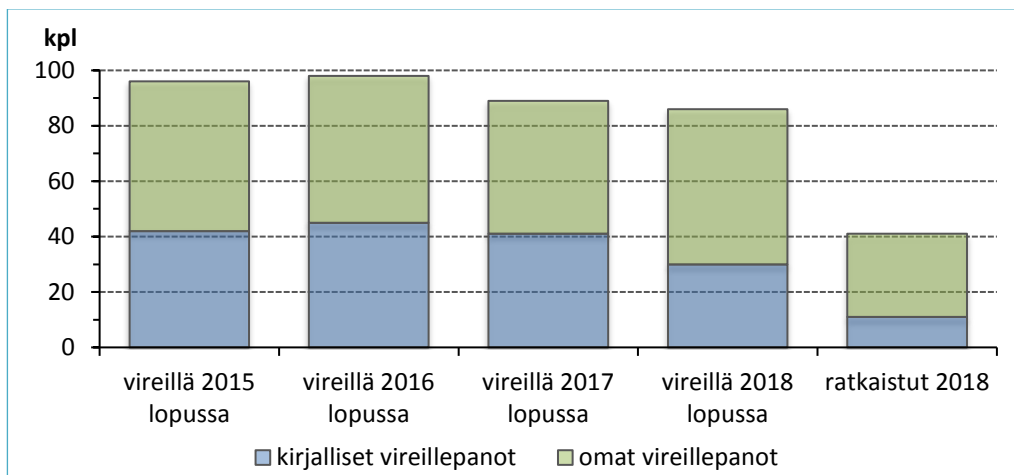
Jätelain säännöllisen valvonnan kohteiden osalta tiedot ovat edelleen puutteelliset. Rekisteröitävät jätteiden keräystoiminnot ovat pääsääntöisesti tehneet rekisteröinti-ilmoitukset, ja rekisteröintitilanne on edelleen parantunut vuoden 2018 aikana. Nämä toiminnot ovat nyt melko hyvin tiedossa. Jätelain säännöllisen valvonnan piiriin kuuluvat myös toiminnot, joissa syntyy vaarallista jätettä. Ne eivät ole rekisteröintivelvollisia, eikä niistä ole siksi kattavaa tietoa.

Jätteenkeräystoimintaan suunnitelluista neljästä määräaikaistarkastuksesta vain yksi toteutui, mutta hyötyjätepesteet tarkastettiin suunnitelman mukaisesti. Suunniteltua vaarallisten jätteen valvontaprojektia ei vuonna 2018 pystytty tekemään kiireellisen työtilanteen vuoksi. Jätelain valvontaa tehtiin vuonna 2018 pääasiassa toimenpidepyyntöjen tai vireillepanojen perusteella.

4.2.3 Vireillepanoasiat

Ympäristövalvonnassa oli vuoden 2018 lopussa vireillä 86 valvonta-asiaa, joista 30 on tehty kirjallinen vireillepano. Muut 56 valvonta-asiaa on vireillä viranomaisen omasta vireillepanosta. Vuoden 2018 aikana on tullut vireille 24 uutta valvonta-asiaa, joiden käsittely on vielä kesken. Vastaavasti valvonta-asia on saatu loppuun käsiteltyä 41 tapauksen osalta.

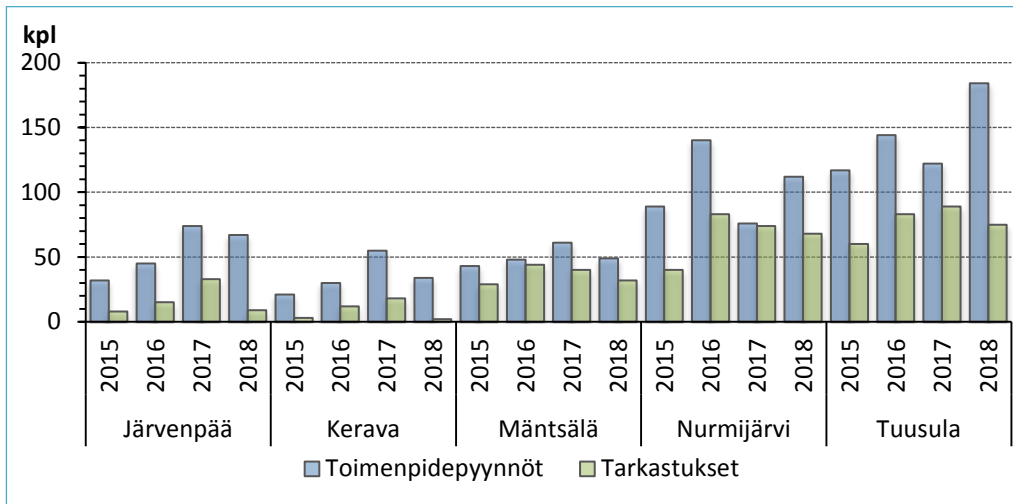
Valvonta-asioiden käsittelyajat ovat edelleen pitkiä, eikä vuosittain tehtyjen ratkaisujen määrä ole ollut riittävä korjaamaan tilannetta. Erityisesti kirjallisten vireillepanojen käsittelyn osalta tilanne on ongelmallinen. Ympäristöriskeen perustuva työtehtävien priorisointi näkyy viranomaisen omasta vireillepanosta tehtyjen ratkaisujen suurempana osuutena. Vireillä olevien valvonta-asioiden määrä on pysynyt lähes samana vuosina 2015–2018 (ks. kuva 14).

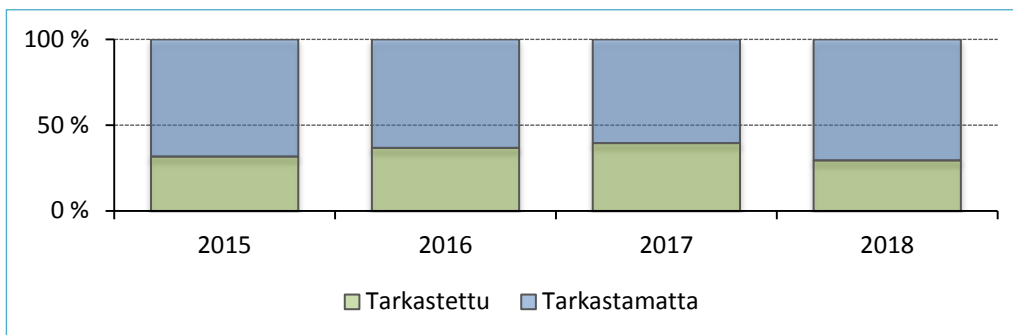
Kuva 14. Vuosien 2015–2018 lopussa vireillä olleiden valvonta-asioiden määrät sekä vuonna 2018 ratkaistut valvonta-asiat.

4.2.4 Laillisuusvalvonta

Vuoden 2018 aikana ympäristövalvonta kirjasi toimenpidepyyntöjä 446 kpl. Toimenpidepyyntöjen määrä on korkeampi kuin minään aiempana vuonna. Vuoden 2018 aikana tulleista toimenpidepyynnöistä 70 % on loppuun käsitelty. Kaikki toimenpidepyynnöt eivät ole edellyttäneet erillistä tarkastusta, mutta myös tarkastusten määrä lisääntyi edellisestä vuodesta (ks. kuvat 15 ja 16).

Kuva 15. Ympäristövalvontaan tehdyt toimenpidepyynnöt ja niiden johdosta tehdyt tarkastukset sopijakunnittain vuosina 2015–2018.

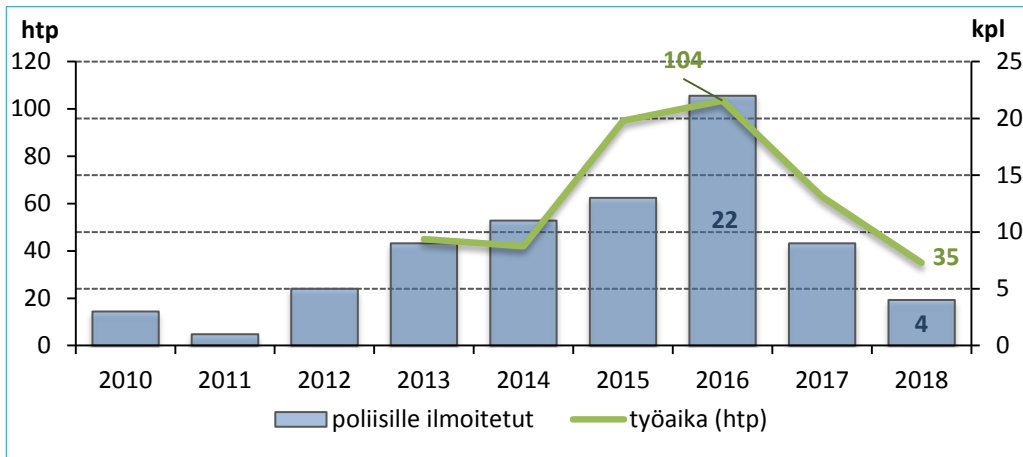

Kuva 16. Kaikkien tarkastettujen ja tarkastamattomien toimenpidepyyntöjen suhteelliset osuudet vuosina 2015–2018.

4.2.5 Tutkintapyynnöt

Ympäristövalvonta on aktiivisesti osallistunut valtakunnallisen ympäristörikosstrategian ja sen toimenpideohjelman mukaiseen viranomaisyhteistyöhön ja viranomaisten yhteiseen ympäristöririkoskoulutukseen. Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen alueen yhteistyöryhmän yhteistyöpäivä pidettiin vuonna 2018 Vantaalla.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus on tehnyt ympäristönsuojeluviranomaisen valvonta-asiosta vuonna 2018 poliisille neljä tutkintapyyntöä. Ympäristövalvonta on avustanut poliisia näihin ja aiemmin tehtyihin tutkintapyyntöihin liittyvissä asioissa toimittamalla asioiden hallinnolliseen käsittelyyn liittyviä asiakirjoja sekä muita selvityksiä. Viranhaltijoita on tutkinnassa ja oikeudenkäynneissä kuultu todistajina. Vuonna 2018 on ympäristörikosasioihin arvioitu käytetty 35 htp. Työajasta 9 % on mennyt Järvenpään, 1 % Keravan, 17 % Mäntsälän, 34 % Nurmijärven ja 39 % Tuusulan alueen asioihin. Ympäristörikosasioihin käytetty työmäärä oli vuonna 2018 edellisiä huippuvuosia pienempi (ks. kuva 17).

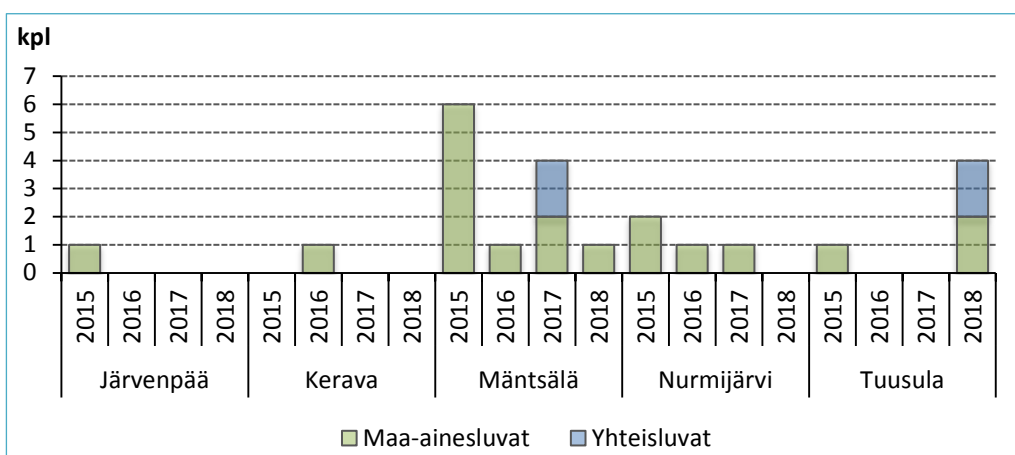
Kuva 17. Poliisille ilmoitettujen asioiden määrä (kpl) ja ympäristörikosasioihin käytetyn työmäärän (htp) kehitys. Työmäärää on seurattu vuodesta 2013 alkaen.

4.3 Vesihuoltolain mukainen valvonta

Vesihuoltolaitosten käynnistetyt liittyjävalvonnat lisäsivät vesihuoltolain mukaisten vapautushakemusten määrää. Vireillä olevien vapautushakemusten määrä on ollut suuri vuodesta 2011 lähtien, mutta vuoden 2018 lopussa ympäristövalvonnassa oli vireillä enää neljä vapautushakemusta. Vuoden 2018 aikana ratkaistiin 10 vapautushakemusta. Kaikki vireillä olevat hakemukset ovat Nurmijärveltä.

4.4 Maa-aineslain mukaiset viranomaistehtävät

Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnan ratkaistavaksi eteni vuonna 2018 kolme maa-ainesten ottolupahakemusta. Yksi luvista sijoittuu Mäntsälään ja kaksi Tuusulaan. Lisäksi myönnettiin Tuusulaan kaksi yhteislupaa, jotka sisälsivät ratkaisut sekä maa-ainesluvasta että ympäristöluvasta. Ympäristövalvonnan palveluyksikössä oli vuoden 2018 päättyessä vireillä kahdeksan maa-aineslupahakemusta eli yhtä monta kuin edellisessä vuodenvaihteessa (ks. kuva 18).

Kuva 18. Vuosien 2015–2018 välisenä aikana ratkaistut ja maa-aineslupa- ja yhteislupahakemukset.

Maa-ainesten ottotoiminnan valvomiseksi on vuonna 2018 tehty 14 tarkastusta, joista Keravalle yksi, Mäntsälässä kahdeksan, Nurmijärvellä kolme ja Tuusulassa kaksi tarkastusta. Maa-ainesten ottotoiminnan valvontasuunnitelmassa on 26 luvanvaraista valvontakohdetta. Valvontakohteiksi on kirjattu myös ne maa-ainesten ottoalueet, joilla ottoluvan umpeutumista huolimatta maisemointityöt ovat edelleen kesken (ks. taulukko 8). Maa-ainesten ottotoiminnan valvonta on maksullista, ja ottoluvan haltijoilta perittiin valvontamaksua vuonna 2018 yhteensä 47 400 euroa.

Taulukko 8. Valvottava maa-ainesten ottotoiminta (maa-ainesluvut ja yhteisluvut) kunnittain vuoden 2018 lopussa.

Maa-ainesten ottotoiminta	Kohteiden lukumäärä					
	Järvenpää	Kerava	Mäntsälä	Nurmijärvi	Tuusula	Yhteensä
Kiviaines	0	1	7	1	3	11
Tarvekivi	0	0	1	0	0	2
Sora ja hiekka	0	0	7	2	3	15
Multa	0	0	0	1	0	1
Yhteisluvut	0	0	2	0	2	4
Luvanvaraisia yhteensä	0	1	17	4	8	30
Kotitarveotto	0	0	7	8	10	25
Valvontakohteita yhteensä	0	1	24	12	18	55

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen alueella sijaitsevista maa-ainesten ottoalueista lukumääräisesti suurin osa on soranottoalueita. Lainvoimaisten maa-aineslupapäätösten ottoalueiden yhteenlaskettu pinta-ala on noin 530 hehtaaria ja sallittu kokonaisoton määrä yhteensä noin 38,8 miljoonaa m³ltr. Suurimmat ottomäärät kohdistuvat kalliokiviainekseen.

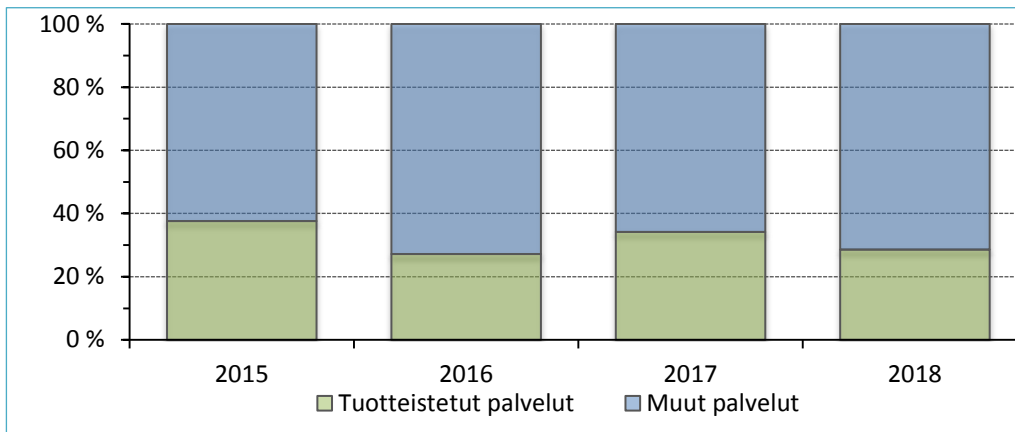
4.5 Ympäristövalvonnan toiminnan kehittäminen ja muut yleiset tehtävät

Ympäristövalvonnan laatukäsikirja hyväksyttiin Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnan kokouksessa 13.12.2011. Ympäristövalvonnan viranomaistehtäviä on hoidettu laatukäsikirjan mukaisesti. Laatukäsikirjan päivitystyö on käynnissä.

Ympäristöviranomaisen valvontasuunnitelma 2018–2020 ja valvontaohjelma vuodelle 2018 vahvistettiin Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnassa 19.12.2017. Päivitetty valvontasuunnitelma sisältää myös jätelain säännöllisen valvonnan suunnitelman. Loppuvuodesta 2017 hyväksyttiin myös uusittu ympäristönsuojeluviranomaisen taksa, joka perusteella on vuonna 2018 peritty valvontamaksuja edellisvuosia laajemmin ympäristönsuojelulain ja jätelain mukaisesta valvonnasta. Suunnitelmallinen valvonta on kohdentunut aiempaa paremmin ympäristöriskiperusteisesti.

Ympäristövalvonta on aktiivisesti seurannut ympäristöhallinnon lainsäädäntöhankkeiden etene mistä. Lisäksi ympäristövalvonnan henkilöstöä on vuonna 2018 osallistunut valtakunnallisten koulutussuunnitelmien laadintaan, betoniasemien ympäristönsuojeluvaatimuksia koskevan asetuksen valmisteluun sekä muihin kehittämishankkeisiin.

Ympäristövalvonnan työtehtävien jakautumista erilaisiin lupa-, valvonta- ja neuvontatehtäviin seurataan vuosittain. Ympäristövalvonnan tehtäväkokonaisuus on jaettu tuotteistettuihin tehtäviin, joihin kuuluvat tärkeimmät lupa- ja ilmoitusasiat sekä säännöllinen valvonta. Muut tehtävät koostuvat ennen kaikkea neuvonnasta, kehittämisestä ja laillisuusvalvonnasta. Tuotteistettuihin palveluihin keskittyvät siis ympäristönsuojelun kannalta merkittävimmät tehtävät, ja siksi resurssitehokkuuden takia nykyistä suurempi osa työajasta pitäisi pystyä kohdentamaan tuotteistettuihin palveluihin. Tehdyistä toimenpiteistä huolimatta tilannetta ei ole onnistuttu korjaamaan. Vuonna 2018 tuotteistettuihin palveluihin kului 29 % ja muihin tehtäviin 71 % ympäristövalvonnan työajasta. (ks. kuva 19).

Kuva 19. Työajan jakautuminen tuotteistettuihin palveluihin ja muihin virkatehtäviin vuosina 2015–2018.

5 Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojelun palveluyksikkö vastaa kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle laissa määrittäytistä yleistehtävistä. Vuoden 2018 aikana palveluyksikön kuntayhteistyö painottui KUUMA-seudun energiatehokkuushankkeeseen, luontoselvityksiin ja maatalouden vesiensuojeluhankkeeseen (VILKKU / VILKKU Plus) sekä lausuntojen antamiseen. Toiminta oli erityisen vilkasta myös tiedottamisen ja järjestettyjen tapahtumien osalta. Ympäristönsuojelun palveluita on tarkasteltu yksityiskohtaisemmin jäljempänä.

Taulukko 9. Ympäristönsuojelun tulosityksikön vuoden 2018 palvelutoteuma (henkilötyöpäiviä, htp). Vertailuna vuosien 2017 ja 2016 tiedot.

Palvelut 2018	Järvenpää	Kerava	Mäntsälä	Nurmijärvi	Tuusula	Yhteensä
Kehittäminen	69	69	69	69	69	345
Kuntayhteistyö	70	51	56	110	128	415
Projektit, hankkeet	49	44	139	81	139	452
Yhteensä, htp	188	164	264	260	336	1 212
2017, htp	154	126	267	207	368	1 197
2016, htp	169	154	259	231	354	1 167

Ympäristönsuojelun tulosityksikön tunnuslukuja vuodelta 2018

- puhelin- ja sähköpostineuvontaa haja-asutusalueen jätevesien käsittelystä, 50 asiakasta (49 v. 2017, 32 v. 2016)
- lehdistötiedotteita 22 kpl ja 5 artikkelia (33 kpl v. 2017, 22 kpl v. 2016)
- ympäristökeskuksen Facebook-sivujen päivityksiä 104 kpl ja seuraajia yhteensä 320 kpl, lisäystä edelliseen vuoteen 172
- VILKKU -hankkeen Facebook-sivujen päivityksiä 31 kpl ja seuraajia yhteensä 131 kpl, lisäystä edelliseen vuoteen 44
- vastuullisena tahona 18 hankkeessa (15:ssä v. 2017, 14:ssä v. 2016)
- osallisena 18 hankkeessa (21:ssä v. 2017, 19:ssä v. 2016)
- kiinteistökohtaista jätevesineuvontaa (VHVSY:n toimesta) 13 nurmijärveläiselle kiinteistölle (54 v. 2017, 122 v.2016) ja 42 tuusulalaiselle kiinteistölle (10 v. 2017, 0 v. 2016)
- 40 kiinteistön energiankulutuksen seuranta ja 170 ekotukihenkilön verkosto (35 kiinteistöä ja 160 ekotukihenkilöä v. 2017, 40 kiinteistöä ja 167 ekotukihenkilöä v. 2016)
- järjestetty 20 yleisötalaisuutta (27 kpl v. 2017, 14 kpl v. 2016)
- 43 lausuntoa, jotka ovat koskeneet pääasiassa kaavoitusta ja metsänhakkuuta (44 lausuntoa v.2017, 36 lausuntoa v. 2016)

Taulukko 10. Ympäristönsuojelun tulosityksikön vuoden 2018 koulutus- ja neuvontatilaisuudet.

Aihe	Tilaisuudet, kpl	Osallistujia, kpl	Yhteistyötaho
Kuntalaisille			
VILKKU-hankkeen tilaisuudet viljelijöille	7	200	Osmo-, HYKERRYYS- ja UusiRaha-hanke, ProAgria,
Ympäristösuunnittelijan ammatin esittelyä Mäntsälän lukio	2	15	Mäntsälän kunta
Aurinkosähköä kotiin -illat	5	160	Energiayhtiöt
Lepsämän ja Herusten hajajätevesineuvontatilaisuudet	2	60	VHVSY
Viranhaltijoille			
VILKKU-ohjausryhmän retki kohdetiloille	1	11	
Ekotukihenkilöiden koulutustilaisuudet	3	150	ECO-One, Kierrätyskeskus, HSY
Yhteensä 2018	20	596	
Yhteensä 2017	27	1486	
Yhteensä 2016	14	372	

Ympäristönsuojeluyksikön vastuulla olleet hankkeet

- Nurmijärven järvien vedenlaadun seuranta
- Mäntsälän järvien vedenlaadun seuranta
- *Julkisten kiinteistöjen energiatehokkuuden parantaminen* -hanke
- KUUMA-ilmastoryhmän toiminta ja energiatilojen järjestäminen seudulla
- Yli- ja Ali-Keravan osakaskuntien toiminta
- VILKKU-hankkeen Facebook- ja hankesivuston perustaminen ja ylläpito sekä maatalouden vesiensuojelutoimien portaalin suunnittelu
- Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen verkkosivujen ylläpito
- Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen Facebook-sivun ylläpito
- www.kuumailmasto.fi verkkosivujen ylläpito
- Keravan luontoportaalin ylläpito
- Keski-Uudenmaan ympäristöpalkinto
- *Viljelijälähtöiset vesiensuojelutoimenpiteet Keski-Uudellamaalla* -hanke (VILKKU) päättyi 30.4.2018.
- *Viljelijälähtöistä tiedonvälitystä maatalouden vesiensuojelusta Keski-Uudellamaalla* -hanke (VILKKU Plus) alkoi 2.5.2018.
- Järvenpään uhanalaisen ketosukkulakoin elinympäristön hoito ja lajin seuranta
- Keravan uhanalaisen punakämmekkäesiintymän siirtoistutuksen seuranta
- Nurmijärven Klaukkalan Isosuo virkistysreitistön kehittäminen
- Mäntsälän Kuljunojan uhanalaisen luhtaorvokin elinympäristön hoito ja seuranta

Hankkeet, joissa ympäristösuojeluyksikkö on ollut osallisena

- Tuusulanjärven kunnostustyöryhmä. Keski-Uudenmaan vesiensuojelun liikelaitos-kuntayhtymä, Tuusulan kunta ja Järvenpään kaupunki
- Rusutjärven kunnostustyöryhmä. Tuusulan kunta ja Rusutjärven yhteisten vesialueiden osakaskunta, Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry
- Uudenmaan kestävän maatalouden toimikunta. Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- Järvenpään Myllylän pohjavesialueen suojelusuunnitelman päivittäminen
- Kiinteistökohtaisen jätevesineuvonnan hanke. Nurmijärven ja Tuusulan kunnat, Espoon kaupunki ja Vantaan kaupunki ja Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry
- Pienet puhdistamot –hanke, Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry
- Järvenpään Vanhankylänniemen kehittämisen ohjausryhmä
- Tuusulan Sarvikallion virkistyskehittelemistiryhmä
- CoastNet LIFE -hanke Järvenpään Lemmenlaakson perinnebiotoopeilla
- Tuusulan kunnan yleiskaava
- Mäntsälän Kirkonkylän osayleiskaava
- Nurmijärven osayleiskaavojen lepakkoselvitysten päivitykset
- Järvenpään kaupungin yleiskaava
- Uudenmaan energianeuvontaverkosto
- Uudenmaan ilmanlaadun seurantarvymä. Uudenmaan ELY-keskus ja HSY
- Uudenmaan ilmastoyhteistyöryhmä. Uudenmaan ELY-keskus ja HSY
- Pääkaupunkiseudun ilmastomuutokseen sopeutumisen strategian seurantarvymä (ILSE). HSY
- Helsinki-Vantaa lentokentän melunseurantarvymä. Trafi

Ympäristökeskuksen tuottamat ja tilaamat julkaisut

- Ilmastokatsaus 2017, KUUMA-kuntien ilmastotyö etenee, Keski-Uudenmaan ympäristökeskus 2018
- CO2-vuosiraportti: Järvenpää, Kerava, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen ja Tuusula. Benviroc Oy 2018
- Ilmanlaatu Uudellamaalla vuonna 2017. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, raportteja 18/2018

Selvitykset, joissa ympäristökeskus on ollut osallisena

- Haja-asutuksen jätevesineuvonta Nurmijärvellä – Vuoden 2017 neuvonta ja kooste vuosien 2011–2017 tuloksista. Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry
- Haja-asutuksen jätevesineuvonta Tuusulassa 2017. Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry
- Vantaanjoen yhteistarkkailu - Vedenlaatu vuonna 2017. Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry
- Lausunto Tuusulan Rusutjärven kasvillisuuden niittotarpeesta, 2018
- Rusutjärven kala- ja pohjaeläintutkimukset vuosina 2016-2018
- Rusutjärven koekalastukset vuonna 2018
- Taimenen mädinhaudontakoe Tuusulanjoella ja Vuohikkaanojalla 2017-2018
- Tuusulan kunnan hulevesien hallintasuunnitelma ja valuma-alue- ja pienvesiselvitys, 2018
- Mäntsälän valuma-aluejako ja uomaluokitus sekä vesitaseiden määrittäminen valuma-alueittain, 2019
- Kissanojan inventointi 2018
- Kerca Savionojan ja Leppäkorvenojan luonto-selvitys, 2018
- Nurmijärven osayleiskaavojen lepakkoselvitysten päivitykset
- Hyrylän pohjavesialueen antoisuus selvitys 2018, Pöyry
- Kiinteistökohtaista ja yleistä jätevesineuvontaa Vantaanjoen valuma-alueen kunnille 2018. Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry
- Myllylän pohjavesialueen suojelusuunnitelma. Päivitys 2018. Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry
- Järvenpään lepakkoselvitys 2018. Faunatican raportteja 65/2018
- Ketosukkulakoin ja sen elinpaikan hoitojen seuranta Järvenpäässä vuonna 2018 Faunatican raportteja 69/2018
- Järvenpään Vanhankylänniemen luontoselvitykset vuonna 2018. Muistio 29.10.2018. Faunatica
- Luontotyyppi- ja kasvillisuus selvitys Keravanjoen varrella Tuusulassa vuonna 2018. Faunatican raportteja 77/2018
- Luontotyyppi- ja kasvillisuus selvitys Tuusulan Savikulman alueella vuonna 2018. Faunatican raportteja 71/2018
- Luontotyyppi- ja kasvillisuus selvitys Tuusulan Rajalinnan alueella vuonna 2018. Faunatican raportteja 70/2018
- Luontotyyppi- ja kasvillisuus selvitys Tuusulan Jusliininojan alueella vuonna 2018. Faunatican raportteja 68/2018
- Luontoselvitykset Tuusulan Rantatie II-V ja Hiivonlahden alueilla vuonna 2018. Faunatican raportteja 66/2018
- Luontoselvitykset Rivieeran alueella Tuusulassa vuonna 2018. Faunatican raportteja 79/2018
- Lähdeinventointi Tuusulan Purolassa vuonna 2018. Faunatica, muistio 31.10.2018
- Lahokaviosammalen esiintyminen ja elinolojen turvaaminen Tuusulan Palojoen puiston alueella. Marko Vauhkonen 30.5.2018

- Tuusulan luontoselvitykset, arvokkaiden kohteiden tarkastukset. Enviro 3.4.2018
- Sikokallion alueen luontoselvitys. Enviro 12.2.2018
- Nurmijärven Luhtajoentie-Havumäentie –asemakaavan luontoselvityksen täydennys. Enviro 31.8.2018
- Heinojan asemakaava-alueen luontoselvitys. Enviro 19.1.2015, päivitetty 31.8.2018
- Ilvesvuori pohjoinen –asemakaava: luontoselvityksen täydennys. Enviro 15.12.2015, päivitetty 31.8.2018

5.1 Luonnonsuojelu

Ympäristönsuojeluyksikön koordinoimana aloitettiin erittäin uhanalaisen luhtaorvokin seuranta- ja elinympäristön hoitotyöt Mäntsälän Kuljunojalla. Lajin taantumisen syynä ovat muun muassa elinympäristöjen ojitukset ja purojen perkaukset. Suomessa luhtaorvokin esiintymiä on jäljellä enää kuutisen kappaletta. Kuljunojalla luhtaorvokilla on kaksi erillistä esiintymää. Kasviyksilöitä tavattiin vuonna 2018 yhteensä 300, joista valtaosa oli kukkimattomia. Seuranta ja elinympäristön hoitotoimia, kuten pajukkojen raivausta, on tarkoitus jatkaa vuosittain. Tämän lisäksi jatkettiin aiempia luonnonsuojeluhankkeita, kuten erittäin uhanalaisen ketosukkulakoin elinympäristön hoitoa Järvenpäässä ja uhanalaisen punakämmekän linjalaskentaa Keravalla. Tuusulassa kartoitettiin lisäksi erittäin uhanalaisen lahojaviosammalen esiintymistä.

Vuonna 2018 käynnistettiin Nurmijärven Isosuon virkistysreitistön kehittämistoimien suunnittelu, jonka tarkoituksena on ohjata kulkua ja rakentaa suolle kulkua helpottavia rakenteita. Tämän lisäksi ympäristönsuojeluyksikkö oli tiiviisti mukana Tuusulan Sarvikallion virkistysreitistön kehittämisessä ja toteuttamisessa.

Ympäristönsuojeluyksikkö on antanut lausuntoja Tuusulan, Nurmijärven ja Järvenpään puiden kaatoon liittyvistä maisematyöluvista sekä Tuusulan kunnan vuosittaisesta metsäkaupasta. Maisematyölupiin ja muihin ympäristöä muokkaaviin hankkeisiin liittyi myös useita käyntejä maastoon. Luonnonsuojelullisia asioita kommentoitiin myös useissa eri kaavahankkeissa.

5.2 Ilmastomuutos ja energiatehokkuus

Ympäristökeskus vastasi KUUMA-ilmastoryhmän toiminnasta. Ilmastoryhmä seuraa, koordinoi ja edistää vuonna 2010 hyväksytyyn KUUMA-seudun strategisen ilmasto-ohjelman toteutumista kunnissa. Ryhmä kokoontui vuoden aikana neljä kertaa. Ilmasto-ohjelman ensimmäinen ja tärkein toimenpide on kuntien ja TEM:n välisten energiatehokkuussopimusten solminen. Sopimuksella tavoitellaan 9 %:n energiansäästöä vuoteen 2025 mennessä. Energiatehokkuussopimuksen uudelle sopimuskaudelle 2017–2025 ovat solmineet Hyvinkää, Järvenpää, Kirkkonummi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Sipoo ja Tuusula. Mäntsälään, Keravalle, Sipooseen, Järvenpäähän, Hyvinkäälle ja Tuusulaan on perustettu kunnan oma energiatehokkuuden edistämisyhmä ja/tai palkattu/nimetty oma energia-asiantuntija/-vastaava.

Ympäristökeskuksen johtamassa *Julkisten kiinteistöjen energiatehokkuuden parantaminen* -hankkeessa oli vuoden 2018 lopussa 170 ekotukikoulutettavaa noin 100 toimipisteestä. Tarkemmassa seurannassa oli 40 toimipistettä, joissa seurattiin sähkön, lämmön, veden ja kopiopaperin

kulutusta ja kulutuskustannuksia sekä jätehuollon toimivuutta ja jätehuoltokustannuksia. Vertailukelpoisissa toimipisteissä saavutettiin, pääosin 0-investoinneilla, keskimäärin 7,1 % säästöt energiankulutuksessa (sähkö + lämpö) vuonna 2016 ja 6,1 % säästöt vuonna 2015.

Vuonna 2018 hankkeessa järjestettiin kolme koulutuspäivää, 29 ekotukitoiminnan alkukartoitus-, suunnittelu- ja kehittämiskokousta sekä yksi kaikille yhteinen tutustumiskäynti.

Vuoden alussa julkaistiin KUUMA-kuntien kahdeksas ilmastokatsaus. Vuosittain ilmestyvässä ilmastokatsauksessa seurataan ilmasto-ohjelman tavoitteiden toteutumista ja ilmastotyön etenemistä KUUMA-seudulla. Katsauksessa tuodaan esille kuntaorganisaatioiden ja yritysten hyviä ilmastonsuojelu- ja energiatehokkuusesimerkkejä.

KUUMA-seudun kasvihuonekaasupäästöjen seurannasta vastasi Benviroc Oy:n CO2-raporttipalvelu, joka toimittaa seurannasta vuosittain kuntakohtaiset raportit työryhmän käyttöön.

5.3 Ilmanlaadun seuranta

Ilmanlaadun seurantatutkimusta jatkettiin yhteistyössä HSY:n kanssa. Tuusulan, Nurmijärven, Keravan ja Järvenpään alueilla mitattiin liikenteen typpidioksidin pitoisuuksia kerran kuussa vaihdettavilla passiivikeräimillä. Kuntien ilmanlaadun merkittävimmät ongelmat aiheutuvat keväisistä katupölyepisodeista keskustajamien vilkkaasti liikennöidyillä katuosuuksilla ja jossain määrin myös pientaloalueiden puunpolton päästöistä. Uudenmaan ilmanlaadun seurannan tuloksista vuonna 2016 julkaistiin raportti. Uudenmaan ilmanlaadun tarkkailu on pääkaupunkiseudun ulkopuolella järjestetty siirrettävillä jatkuvatoimisilla mittausasemilla. Mittaus kohdistuu typpidioksiidiin ja hengitettäviin hiukkasiin. Tarkkailua on toteutettu Järvenpäässä viimeksi vuosina 2012 ja 2015 ja Keravalla vuonna 2017. Uudenmaan ilmanlaadun seurantaa koordinoi yhteistyöryhmä, jossa ympäristönsuojeluyksiköllä on puheenjohtajuus.

5.4 Vesiensuojelu

Vantaanjoen vesistöalueelle on Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry:n (VHVSY) ja Vantaanjoki-neuvottelukunnan yhteistyönä tehty toimenpideohjelma *Vantaanjoen vesistöalue, Etelä-Suomen helmi hyvään ekologiseen tilaan, toimenpideohjelma 2017 – 2027*. Ohjelma on vesistöalueelle suunnattu paikallinen tarkennus Uudenmaan vesienhoidon toimenpideohjelmalle. Ympäristökeskus on laatinut ehdotuksen toiminta-alueensa kunnille toimenpiteistä Vantaanjoen toimenpideohjelman toteuttamiseksi.

Keski-Uudenmaan vesienhoidon toimenpideohjelmaan on esitetty 38 toimenpide-ehdotusta. Seudun vesienhoidon erityisiä painopisteitä ovat:

- pelloilta tulevan kuormituksen vähentäminen, kuten talviaikaista kasvipeitteisyyttä ja peltomaan rakennetta edistävien toimenpiteiden toteuttaminen osana VILKKU Plus -hanketta
- jätevesien käsittelyn tehostaminen ja jätevesiylivuotojen minimoiminen
- haja-asutuksen jätevesien käsittelyn tehostaminen varsinkin aroilla alueilla

- pohjavesiä suojeleva maankäytön suunnittelu, kuten suojelusuunnitelmien päivittäminen, rakennusuunnitelmien laatiminen, pohjaveden muodostumisen turvaaminen taajama-alueilla ja pohjavedenseurantaryhmien perustaminen
- vesistöjen ekologisen tilan parantaminen, kuten järvien valuma-alueiden kunnostaminen
- arvokkaiden pienvesien turvaaminen, kuten purojen kunnostaminen ja eroosion ja tulvimisen torjunta
- vesien hallinta, kuten hyvien hulevesikäytäntöjen jakaminen ja seuranta, tulvariskien torjunta erityisesti pelloilla ja jatkuvatoimisen vedenlaadun mittauksen laajentaminen
- kalakantojen luontaisen lisääntymisen turvaaminen, kuten noususteiden poistaminen

Järvien kunnostusta on jatkettu osallistumalla Rusutjärven ja Tuusulanjärven kunnostustyöryhmien työskentelyyn. Rusutjärvellä arvioitiin järven kasvillisuuden niittotarvetta sekä toteutettiin verkkokoekalastus sekä laadittiin yhteenveto vuosina 2016-2018 tehdyistä sulkasääski- ja kalastotutkimuksista. Tehtyjen tutkimusten perusteella kunnostustyöryhmä päätyi esittämään järven valuma-alueen kunnostamista järven sijaan. Tuusulanjärven kunnostushankkeen osalta ympäristökeskus valmisteli järven kunnostuksen siirtymistä Keski-Uudenmaan vesiensuojelun liikelaitoskuntayhtymältä Keski-Uudenmaan ympäristökeskukselle. Nurmijärven Sääksjärvellä tehtiin selvitystä järven roskaantumisesta.

Tuusulassa valmistui kunnan hulevesien hallintasuunnitelma sekä valuma-alue- ja pienvesiselvitys. Valuma-alue selvitykseen kuvattiin hulevesivaikutteisten valuma-alueiden ominaisuuksia ja määritettiin valuma-alueen herkkyyttä sekä yleiset periaatteet, miten hulevesien hallinta valuma-alueittain tulee toteuttaa. Pienvesiselvityksessä selvitettiin Tuusulan taajamien pienvesien nykytila sekä pienvesien vesilain, metsälain ja luontotyyppiluokituksen mukaisen suojelun tarve. Mäntsälässä aloitettiin koko kunnan kattavan valuma-alue selvityksen laadinta. Selvityksessä Mäntsälä jaettiin 4-jakovaiheen ja taajama-alueet Kirkonkylä ja Hyökännummi lisäksi 5-jakovaiheen valuma-alueisiin. Uomat luokiteltiin vesilain mukaan joki-, puro- ja noro-luokittelulla. Nurmijärvellä ympäristökeskus osallistui Kirkonkylän osayleiskaava-alueen koskevan valuma-alue- ja pienvesiselvityksen tekemiseen.

Uudenmaan ELY-keskukselta valmistui vuonna 2018 pohjavesialueiden luokitusten ja rajausten tarkistus. Ympäristökeskus osallistui työhön sopijakuntiansa osalta. Ympäristökeskus koordinoi Myllylän pohjavesialueen suojelusuunnitelman päivittämistä. Ympäristökeskus jatkoi Nurmijärven järvien veden laadun seuranta ja huolehti Valkjärven hapetinlaitteiden toiminnasta. Seurannasta laaditaan kahden vuoden välein raportti viideltä seurannassa olevalta järveltä: Itä- ja Länsi-Heruselta, Sääksjärveltä, Vaaksinjärveltä ja Valkjärveltä. Seurannalla saadaan tietoa vesien tilasta, kuten järvien rehevöitymisestä ja happitilanteesta. Pitkän hellekesän seurauksena Valkjärven syväne muuttui loppukesästä hapettomaksi ja Valkjärvellä ja Sääksjärvellä havaittiin jonkin verran sinilevää.

Ympäristökeskus jatkoi vuonna 2016 aloitettua Mäntsälän järvien veden laadun seurantaa. Mäntsälän järveiseurannassa on mukana yhteensä 14 järveä, joita seurataan kolmen, neljän tai kuuden vuoden välein. Vuosittain seurannassa on mukana 3–4 järveä. Vuonna 2018 otettiin vesinäytteenotukset kesä- ja elokuussa Isojärvestä, Kilpijärvestä, Hunttijärvestä ja Sahajärvestä. Iso- ja Kilpijärvestä havaittiin elokuussa runsaasti sinilevää.

Haja-asutuksen jätevesineuvontaa tehtiin Nurmijärvellä yhteistyössä Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistyksen sekä Nurmijärven kunnan kanssa. Vuonna 2018 kiinteistökohtaista neuvontaa annettiin Nurmijärven haja-asutusalueella 13 kiinteistön omistajalle. Jätevesijärjestelmä oli uudistamisen tarpeessa kahdeksalla kiinteistöllä. Kesäkuussa järjestettiin Lepsämän nuorisoseuran talolla, Ali-Labbartin pohjavesialueella myös asukastilaisuus, johon osallistui 13 henkilöä. Tilaisuudessa oli ajankohtaisena aiheena mahdollinen Lepsämän vesiosuuskunnan perustaminen. Nummenpään pohjavesialueella järjestettyyn tilaisuuteen osallistui puolestaan 47 henkilöä. Vuonna 2019 neuvontaa on tarkoitus jatkaa Nurmijärvellä tarjoamalla kiinteistökohtaista neuvontaa kiinteistöille Valkojan ja Kiljavan pohjavesialueilla sekä järjestämällä asukastilaisuudet Palojoen ja Salmelan pohjavesialueilla.

Tuusulassa kiinteistökohtaista jätevesineuvontaa annettiin 42 kiinteistölle Keravanjoen ja Mikolanon ranta-alueella sekä Siippoon pohjavesialueella. Näillä alueilla suuri osa (17 kpl) kiinteistöistä oli ns. kantovedellisiä vapaa-ajan kiinteistöjä. Uudistamisen tarpeessa oli 18 kiinteistön jätevesijärjestelmä. Tuusulassa jätevesineuvontaa tehdään vuonna 2019 mm. Rusutjärven ja Tuusulanjoen ranta-alueilla sekä Vähä-Muorin, Ruotsinkylän ja Lahelan pohjavesialueilla. Lisäksi tarjotaan puhelin- ja sähköpostineuvontaa em. alueille sekä muille Vantaanjoen valuma-alueen kiinteistönomistajille.

5.5 VILKKU / VILKKU Plus -hanke

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen hallinnoima kaksivuotinen *Viljelijälähtöiset vesiensuojelutoimenpiteet Keski-Uudellamaalla* (VILKKU) -hanke päättyi huhtikuun lopussa 2018. VILKKU-hanke sai jatkoa ja *Viljelijälähtöistä tiedonvälitystä maatalouden vesiensuojelusta Keski-Uudellamaalla* -hanke (VILKKU Plus) alkoi heti VILKKU-hankkeen päättyttyä toukokuun alussa 2018. VILKKU Plus -hanke jatkoi VILKKU-hankkeen teemaa. Jatkohankkeeseen tuli mukaan Nurmijärvi Tuusulan ja Mäntsälän lisäksi. Maatalouden ympäristöasioiden tiedotus painottuu jatkohankkeessa aiempaa enemmän myös kuluttajien suuntaan.

Helmikuussa 2018 julkaistiin VILKKU-hankkeen nettisivut. Nettisivut työsti ValuDigital. Syksyllä jatkettiin tiedonhakuportaalin suunnittelua, mihin idea virisi VILKKU-hankkeen aikana. Hanke tilasi nettisivuilleen (www.vilkkuhanke.fi) kaksi tilaesimerkkiä Klanga Oy:n tekemänä. VILKKU-hankkeen loppuraportti valmistui kesällä 2018.

Vuoden 2018 teema painottui edellistä vuotta voimakkaammin pellon kasvukunnon parantamiseen. Hanke järjesti vuoden aikana seitsemän viljelijöille suunnattua pellonpiennar- ja luentotilaisuuksia. Tilaisuudet järjestettiin hankealueella (Tuusula, Mäntsälä ja Nurmijärvi) lukuun ottamatta yhtä pellonpiennartilaisuutta, joka järjestettiin HYKERRYYS-hankkeen kanssa Helsingissä Haltialan tilalla HYKERRYYS-hankkeen kierrätysravinnekoeruuduilla. Tilaisuuksista tiedotettiin hankkeen sosiaalisen median, yhteistyökumppaneiden ja paikallislehtien kautta. Tilaisuuksista tehtiin lehdistötiedotteet, jotka julkaistiin paikallislehdissä. Tilaisuuksiin osallistui 20–74 henkilöä/tilaisuus. VILKKU-hanke järjesti keväällä hankkeen ohjausryhmälle kevätretken, jossa käytiin tutustumassa kolmeen erilaiseen kohteeseen hankealueella. Retkelle osallistui 13 henkilöä.

Hanke oli esillä kertomassa toiminnastaan 11 muun tahon järjestämässä tilaisuudessa Uudenmaan, Varsinais-Suomen, Hämeen ja Kymenlaakson alueella.

Hanke jatkoi Tuusulanjärven valuma-alueella olevan Mäyräojan ja Mäntsälästä Omitto-ojan tulvatilanteen selvittelyä. Kyseisten ojien kunnostusta selviteltiin viljelijöiden ja Etelä-Suomen sa-laojakeskuksen kanssa. Hanke seurasi Tuusulanjärveen tulevan veden ravinne- ja kiintoainespitoisuuksia Klenkon kosteikolla automaattisella vedenlaadunseurannalla kevään ja syksyn ajan. Hankkeen ohjausryhmä kokoontui kolme kertaa vuoden 2018 aikana. VILKKU Plus -hankkeen toiminnasta kirjoitettiin kaksi artikkelia, toinen Nurmijärvi-lehteen ja toinen MTK-Uusimaan Uusmaalainen -jäsenlehteen. Jatkohankkeessa viljelijöille lähetettiin alueen tulevista tapahtumista tietoa viljelijäkirjeillä.

6 Terveydensuojelu

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus vastaa Järvenpään ja Keravan kaupunkien sekä Mäntsälän, Nurmijärven ja Tuusulan kuntien terveysturvaviranomaisille kuuluvista käytännön valvonta- tehtävistä sekä delegointipäätöksellä viranhaltijoille siirretyistä lupa- ja hyväksymisasiosta. Terveysturvavaltio on osa kuntien vastuulla olevaa kansanterveystyötä, joka kohdistuu yksilön ja hänen elinympäristönsä terveydensuojeluun. Terveysturvavaltion keskeisiä osa-alueita ovat muun muassa elintarvikevalvonta, talous- ja uimavesien valvonta, tupakkalain mukainen valvonta sekä asumisterveyden valvonta.

Jäljempänä on tarkasteltu eräitä terveysturvavaltion osa-alueita, joihin ympäristökeskus on vuoden 2018 aikana käyttänyt työpanostaan.

6.1 Elintarvikevalvonta

Elintarvikevalvontaa tehdään elintarvikelain sekä Euroopan yhteisön asetusten ja niiden nojalla annettujen säädösten perusteella. Elintarvikevalvontaan tarkoituksena on suojata kuluttajaa elintarvikkeiden mahdollisesti aiheuttamalta terveyshaitalta sekä määräysten vastaisten elintarvikkeiden aiheuttamilta taloudellisilta tappioilta. Valtakunnallisen rekisterin mukaan vuoden 2018 aikana Keski-Uudellamaalla oli 1 147 toiminnassa olevaa elintarvikehuoneistoa. Elintarvikevalvonta on terveysturvavaltion osa-alueista suurin.

6.1.1 Elintarvikehuoneistojen hyväksynnät ja ilmoituskäsittely

Syyskuussa 2011 tuli voimaan elintarvikelain muutos, jossa luovuttiin ennakkohyväksymismenettelystä suuressa osassa elintarvikehuoneistoja. Tällä hetkellä ainoastaan eläinperäisiä elintarvikkeita ennen vähittäismyyntiä käsittelevät laitokset joutuvat hakemaan toiminnalleen elintarvikeviranomaisen hyväksynnän ennen toiminnan aloittamista. Muiden elintarvikealan toimijoiden tulee tehdä ilmoitus toiminnan aloittamisesta. Ilmoituksen perusteella kohde rekisteröidään ja kohteeseen tehdään tarkastus. Vuonna 2018 tehtiin viisi elintarvikehuoneiston hyväksymispäätöstä ja käsiteltiin 100 elintarvikehuoneistoilmoitusta (taulukot 11 ja 12).

Taulukko 11. Elintarvikevalvontaan päätökset vuosina 2015–2017.

Kunta	Päätökset, kpl			Tulot, €		
	2016	2017	2017	2016	2017	2018
Järvenpää	0	0	2	0	0	1 750
Kerava	1	7	3	500	4 000	1 300
Mäntsälä	0	0	0	0	0	0
Nurmijärvi	0	0	0	0	0	0
Tuusula	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	1	7	5	500	4 000	3 050

Taulukko 12. Elintarvikevalvonnan ilmoitukset vuosina 2015–2017.

Kunta	Ilmoitukset, kpl			Tulot, €		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Järvenpää	30	37	22	1 500	2 100	2 200
Kerava	38	33	24	1 500	1 700	2 400
Mäntsälä	10	20	16	700	1 100	900
Nurmijärvi	35	28	21	1 600	1 800	2 100
Tuusula	26	40	17	1 100	1 700	1 700
Yhteensä	139	158	100	6 200	8 400	9 300

6.1.2 Elintarvikehuoneistojen tarkastukset

Elintarvikehuoneistojen säännöllisellä ja suunnitelmallisella valvonnalla ja kohteiden omavalvonnan toimivuuden arvioinnilla varmistetaan, että elintarvikelainsäädäntöä noudatetaan ja elintarvikkeet ovat turvallisia.

Elintarvikehuoneistojen tarkastuksilla kohteen toiminta arvioidaan Ruokaviraston (ent. Evira) ohjeistamalla neliportaisella Oivahymy-asteikolla sen mukaan, miten hyvin toiminnassa on otettu huomioon elintarvikelainsäädännön noudattaminen ja elintarvikkeiden turvallisuus. Ravintoloiden, kahviloiden ja myymälöiden osalta arvioinnin tulokset julkaistaan valtakunnallisella Oivahymy-sivustolla. Keski-Uudellamaalla tehtiin vuonna 2018 yhteensä 824 elintarvikehuoneiston tarkastusta (ks. taulukko 13). Näistä tarkastuksista 40 %:ssa kohteen toiminta arvioitiin oivalliseksi ja 47 %:ssa hyväksi. Kohteen toiminnassa havaittiin elintarviketurvallisuutta heikentäviä epäkohtia 13 %:ssa tarkastuksia.

Taulukko 13. Elintarvikevalvonnan tarkastukset ja valvontatulot vuosina 2016–2018.

Kunta	Tarkastukset, kpl			Tulot, €		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Järvenpää	182	178	193	24 475	26 775	26 975
Kerava	182	204	192	25 600	30 775	28 065
Mäntsälä	93	109	90	13 450	15 950	11 875
Nurmijärvi	166	183	183	24 050	26 925	26 175
Tuusula	196	190	166	27 225	27 600	23 350
Yhteensä	819	864	824	116 816	128 025	116 440

Tarkastuksia tehtiin vuonna 2018 hieman vähemmän kuin vuonna 2017. Suunnitelmallisista tarkastuksista tehtiin 93 %. Yhteensä tarkastuksia tehtiin enemmän kuin oli suunniteltu. Tämä johtui siitä, että seurantatarkastuksia jouduttiin tekemään 74 kpl. Seurantatarkastukset tehdään kohteisiin, joissa on valvontasuunnitelman mukaisella tarkastuksella havaittu korjattavaa. Vuonna 2018 annettiin viisi elintarvikelain mukaista määräystä.

6.1.3 Elintarvikenäytteenotto

Elintarvikenäytteenotto sujui vuonna 2018 suunnitellusti. Elintarvikenäytteitä ja pintapuhtausnäytteitä otettiin yhteensä 70 kohteesta ja näytteistä tehtiin yhteensä 505 tutkimusta. Elintarvikenäytteitä otettiin kahteen pääkaupunkiseudun yhteisprojektiin, Pohjoismaiseen yhteisprojektiin, Eviran vierasainetutkimuksiin ja ruokamyrkytyspäilyjen yhteydessä.

Pääkaupunkiseudun yhteisprojekteja olivat ravintoloiden ja suurtalouskeittiöiden pintapuhtausnäytteenottoprojekti sekä siipikarjanlihan ja sushin mikrobiologista laatua kartoittavat projektit. Seuraavissa kappaleissa esitellään projektien tuloksia.

Ravintoloiden ja suurtalouskeittiöiden pintapuhtausprojekti

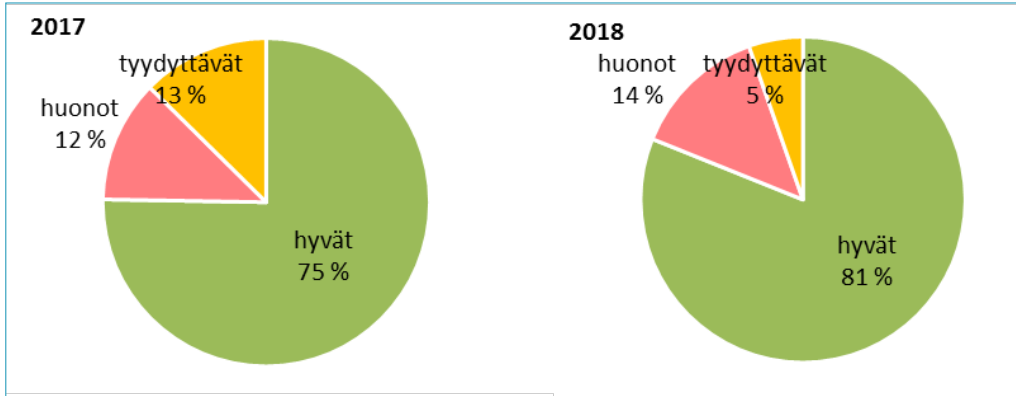
Ravintoloiden ja suurtalouksien pintapuhtausprojekti tehtiin vuosina 2017–2018 Espoon seudun ympäristöterveyden, Helsingin kaupungin ympäristöpalveluiden, Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen ja Vantaan ympäristökeskuksen yhteistyönä. Sekä ravintolat että suurtaloudet ottavat itse omavalvonnan edellyttämiä pintapuhtausnäytteitä vuosittain osana toimijan toteuttamaa omavalvontajärjestelmää. Tällä projektilla haluttiin varmistaa elintarvikehuoneistojen puhdistuksen riittävä taso ja omavalvonnan toimivuus myös viranomaisten ottamalla pintapuhtausnäytteillä. Ravintolat ja suurtaloudet ottavat omavalvontanäytteet eri pikamenetelmillä, ja tässä projektissa otetut näytteet perustuivat mikrobien viljelyyn laboratoriossa ja pesäkelukumäärien arviointiin elatusaineelta.

Näytteitä otettiin projektin aikana 202 ravintolasta ja 127 suurtaloudesta, joissa käsiteltiin helposti pilaantuvia pakkaamattomia elintarvikkeita, näytteitä otettiin yhteensä 1164 keittiöissä käytettävistä työvälineistä ja kalusteista. Uusintanäytteitä otettiin 108 kpl. Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen alueella näytteitä otettiin vuosina 2017–2018 yhteensä 49 ravintolasta ja 23 suurtaloudesta, yhteensä 333 kappaletta. Näytteitä otettiin jokaisesta kohteesta 3-5 kappaletta ja näytteenottokohteita olivat esimerkiksi leikkuulaudat, veitset (sekä terät että kahvat), keittiön vesihanat, kylmiöiden vetimet, veitsimagneetit ja tiskikoneen kahvat. Näytteet otettiin aamulla puhtailta pinnoilta ennen toiminnan alkamista keittiöllä. Vuonna 2018 näytteenotto suunnattiin enemmän ravintoloihin, koska vuoden 2017 tulosten perusteella ravintoloiden tulokset olivat selkeästi huonompia kuin suurtalouksien.

Näytteistä tutkittiin aerobisten mikrobien kokonaisluku ja enterobakteerit (voidaan käyttää hygienian arviointiin).

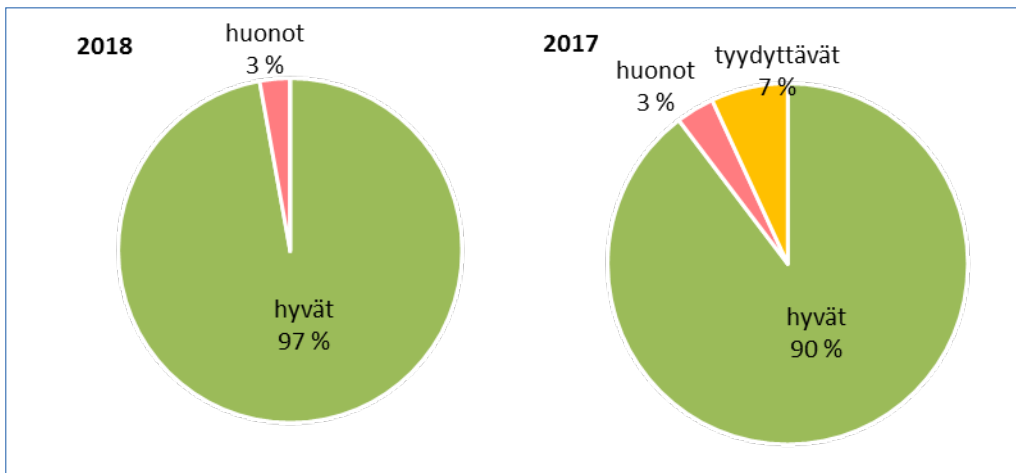
Tulokset

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen alueella näytteitä otettiin vuonna 2018 ensimmäisellä kerralla 30 kohteesta yhteensä 111 näytettä, joista hyviä oli 90 kpl, tyydyttäviä kuusi ja huonoja 15 kpl. Vuoden 2017 tuloksiin verrattuna hyvien näytteiden osuus on noussut. Myös huonojen tulosten prosentuaalinen osuus on hieman noussut. Kaikkien näytteiden tulokset on esitetty kuvassa 20.

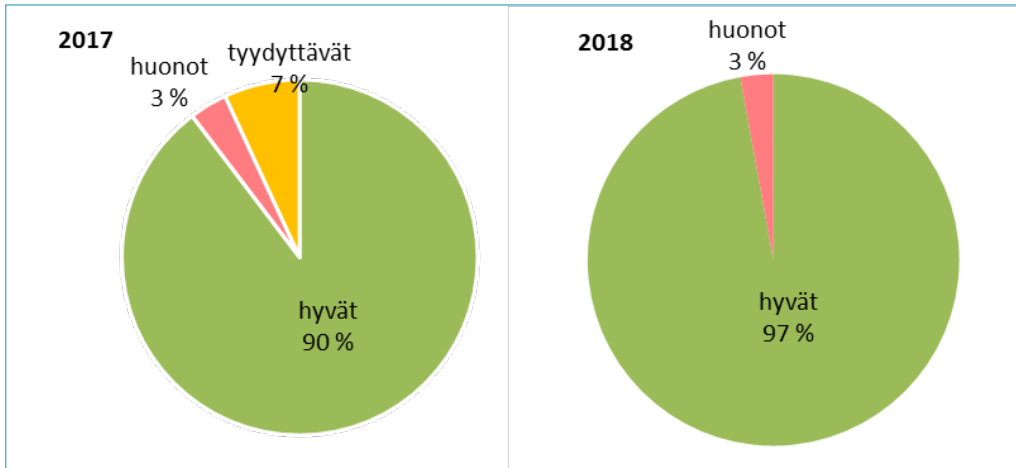
Kuva 20. Ravintoloiden ja suurtaloukskeittiöiden pintapuhtausprojektin tulokset vuosina 2017 ja 2018.

Suurtalouksista otettiin vuonna 2018 näytteitä yhdeksästä eri keittiöstä yhteensä 35 näytettä, joista hyviä oli 34 näytettä ja huonoja yksi näyte. Myös suurtalouksien tulokset paranivat vuoden 2017 tuloksiin verrattuna. Suurtalouksien tulokset vuosilta 2017 ja 2018 on esitetty kuvassa 21.

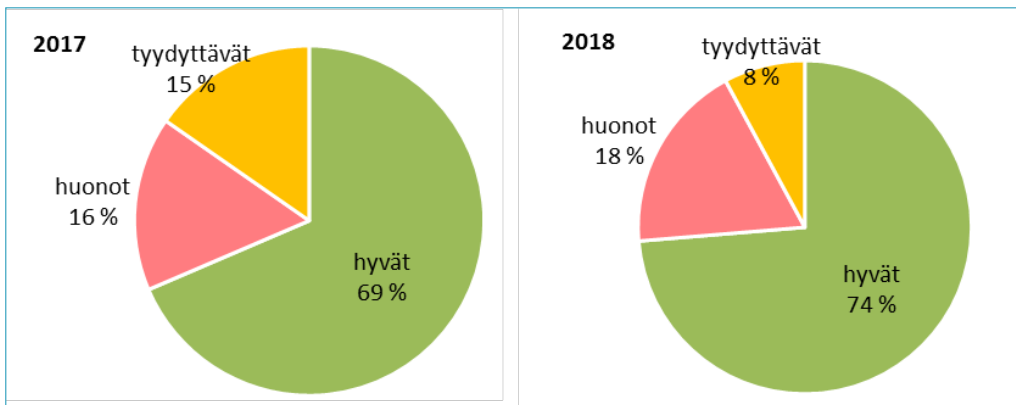
Kuva 21. Pintapuhtausprojektin tulokset suurtalouksissa vuosina 2017 ja 2018.

Suurtalouksista otettiin vuonna 2018 näytteitä yhdeksästä eri keittiöstä yhteensä 35 näytettä, joista hyviä oli 34 näytettä ja huonoja yksi näyte. Myös suurtalouksien tulokset paranivat vuoden 2017 tuloksiin verrattuna. Suurtalouksien tulokset vuosilta 2017 ja 2018 on esitetty kuvassa 21.

Kuva 21. Pintapuhtausprojektin tulokset suurtiloissa vuosina 2017 ja 2018.

Ensimmäisellä kerralla otettiin 21 ravintolasta yhteensä 116 näytettä, näistä hyviä oli 85 näytettä, tyydyttäviä yhdeksän ja huonoja 20. Ravintoloiden tulokset vuosilta 2017 ja 2018 on esitetty kuvassa 22.

Kuva 22. Pintapuhtausprojektin tulokset ravintoloissa vuosina 2017 ja 2018.

Huonojen tulosten jälkeen ravintoloihin ja suurtiloihin annettiin sähköpostilla tai puhelimitse palautetta tuloksista ja neuvottiin laitteiden ja välineiden puhdistuksessa, minkä jälkeen otettiin uusintanäytteet. Uusintanäytteitä otettiin yhteensä 40. Uusintanäytteiden ollessa huonoja ravintolaan tehtiin maksullinen tarkastus, jossa käytiin läpi keittiön siivouskäytäntöjä, käytettyjä menetelmiä ja aineita sekä ohjeistettiin toimijoita oikeisiin siivousmenetelmiin ja työtapoihin. Tämän jälkeen keittiöistä otettiin vielä yhden pintapuhtausnäytteet, näitä näytteitä otettiin kolmesta ravintolasta.

Helsingin kaupungin ympäristöpalvelut lievensivät tulosten arvosteluasteikkoa vuoden 2017 tulosten jälkeen. Tässä esitetyt Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen tulokset on kuitenkin arvioitu vuoden 2017 arvosteluasteikolla. Koko projektin yhteenvedon lähetetyt tulokset muutettiin Helsingin arvosteluasteikkoa vastaaviksi. Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen ravintoloiden tuloksissa huonoja oli 18 %, kun koko alueella näytteistä huonoja oli 14 %. Tämä johtunee Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen tiukemmasta arvostelusta. Koko pääkaupunkiseudun tuloksista 79 % oli hyviä, 10 % tyydyttäviä ja 11 % huonoja, Keski-Uudellamaalla vastaavat luvut olivat 81 % hyviä, 5 % tyydyttäviä ja 14 % huonoja.

Koko alueen tuloksia tarkasteltaessa elintarvikkeiden kanssa suorassa kosketuksessa olevien välineiden (leikkuulaudat ja veitsien terät) puhtaustaso oli muita parempi. Yksittäisistä välineryh-

mistä veitsien terät ja veitsimagneetit olivat kokonaisuutena parhaiten puhdistettuja. Ravintoloissa parhaiten puhdistetut välineryhmät olivat samat kuin edellä mainitut, kun taas suurta-louksissa parhaiten puhdistettuja olivat leikkuulaudat ja veitsien terät. Ravintoloissa ja suurta-louksissa huonoiten puhdistettuja pintoja olivat vesihanojen kahvat. Tarkastuksilla tarvitaan edelleen neuvoja erilaisten välineiden ja kalusteiden puhtaanapidosta, välineiden hygieenisestä säilyttämisestä ja siitä, miten mikrobit voivat siirtyä pinnoilta elintarvikkeisiin. Projektin tulosten perusteella tähän on erityisesti tarvetta ravintoloissa.

Suurtaloudet hoitavat puhtaanpidon ja sen tarkkailun omavalvontanäytteillä hyvin, mikä näkyy myös tämän projektin tuloksissa.

Muut näytteenottoprojektit

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toiminta-alueella toteutettiin pintapuhtausprojektin lisäksi kolme muuta näytteenottoprojektia. Projekteista kaksi toteutettiin yhteistyössä pääkaupunkiseudun muiden valvontayksiköiden kanssa, yksi oli Pohjoismainen yhteisprojekti.

Siipikarjanliha 2018

Projektissa tutkittiin patogeenien esiintyvyyttä tarjoilupaikoissa käytössä olevassa ulkomaisessa, raa'assa siipikarjanlihassa. Näytteistä tutkittiin salmonella ja kampylobakteerit. Salmonellaa ei todettu tutkituissa näytteissä. Kahdesta tarjoilupaikasta otetuissa näytteessä todettiin olevan kampylobakteereja. Toimenpiteenä näitä tarjoilupaikkoja ohjeistettiin raa'an siipikarjanlihan oikeasta käsittelystä.

Sushi 2018 / myymälät

Projektin tavoitteena oli tutkia myymälöissä irtomyynnissä olevien sushien mikrobiologista laatua ja näytteenoton yhteydessä tehtävän tarkastuksen avulla selvittää myynnin ja mahdollisen valmistuksen hygieenisyyttä. Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen alueella todettiin olevan projektin toteutuksen aikana vain yksi vähittäismyymintipaikka, joka sopi kriteereihin ja josta näytteet haettiin. Näytetuloksissa ei ollut huomautettavaa. Vuonna 2016 toteutettiin projekti, jossa tutkittiin sushin hygieenistä laatua tarjoilupaikoissa. Tämän vuoksi projektia ei Keski-Uudella maalla laajennettu tarjoilupaikkoihin.

Muiden pääkaupunkiseudun valvontayksiköiden näytteiden tuloksista 87 % oli hyviä, välttäviä 10 % ja huonoja 3 %. Näytteitä oli otettu myös tarjoilupaikoista.

Pohjoismainen valvontaprojekti – gluteenittomat tuotteet 2018

Projekti toteutettiin Pohjoismaisena yhteistyönä. Projektissa selvitettiin tarkastuksen ja näytteenoton avulla sitä, vastaavatko gluteenittomana markkinoidut tuotteet EU:n vaatimuksia. Näytteenotto toteutettiin vuoden 2018 loppupuolella, joten tulokset eivät ole vielä valmistuneet.

6.2 Tupakkalain valvonta

Tupakkatuotteiden vähittäismyynti muuttui luvanvaraiseksi 1.4.2009. Lakimuutoksen jälkeen tupakkatuotteita ei voi myydä ennen, kuin kunta on myöntänyt hakijalle vähittäismyyntiluvan. Vuoden 2018 aikana tuli vireille ja myönnettiin 26 tupakan vähittäismyyntilupaa (taulukko 14).

Tupakkalain mukaista valvontaa on yksinkertaistettu aiemmasta Valviran ohjeistuksen mukaisesti. Säännöllisen valvonnan ulkopuolelle on jätetty sellaiset kohdetyypit, joissa tupakointi on tupakkalain nojalla kielletty. Käytännössä suurta muutosta aiempaan ei ole, koska erillisiä tarkastuksia näihin kohteisiin ei tehty ennenkään, vaan tupakointirajoitusten noudattamista valvottiin lähinnä terveydensuojelulain nojalla tehtyjen tarkastusten yhteydessä. Nykyään tupakointirajoitusten rikkomiseen puututaan valvontapyyntöjen perusteella. Säännöllinen tupakkalain mukainen valvonta on keskittynyt tupakan vähittäismyyntin valvontaan. Tupakan vähittäismyyntin tarkastuksilla valvotaan mm. tupakan esilläpitokiellon noudattamista ja myyntin ikärajavalonnan toteutumista. Tupakan vähittäismyyntipaikkoihin tehtiin 161 tarkastusta vuonna 2018 (taulukko 15). Tupakan vähittäismyyntin valvonnasta kerätään vuosittainen valvontamaksu, eikä maksu kohdistu itse tarkastukseen kuten muissa ympäristöterveydenhuollon valvontakokonaisuuksissa. Tämän vuoksi tupakkalain mukaisesta valvonnasta saadut tulot eivät ole suhteessa tupakkalain mukaisiin tarkastuksiin.

Taulukko 14. Tupakkalain mukaiset lupapäätökset vuosina 2016–2018.

Kunta	Vähittäismyyntiluvat, kpl			Tulot, €		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Järvenpää	4	10	5	750	1 875	1 200
Kerava	11	7	6	2 185	1 425	1 200
Mäntsälä	2	3	5	300	675	1 050
Nurmijärvi	5	9	7	1 425	1 200	1 575
Tuusula	2	8	3	300	1 275	300
Yhteensä	24	37	26	4 960	6 450	5 275

Taulukko 15. Tupakkalain mukaiset tarkastukset vuosina 2015–2017.

Kunta	Tarkastukset, kpl			Tulot, €		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Järvenpää	27	5	40	6 632,50	25 085,50	21 671,50
Kerava	10	18	29	4 831,00	20 121,00	17 535,00
Mäntsälä	10	0	23	3 152,50	10 202,50	9 027,00
Nurmijärvi	19	0	35	4 918,00	17 545,00	16 114,00
Tuusula	21	3	34	4 859,50	13 961,00	13 405,50
Yhteensä	87	26	161	24 393,50	86 915,00	77 753,00

6.3 Talousvesi

Terveydensuojeluviranomainen valvoo säännöllisesti vesilaitoksen toimittaman talousveden laatua. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen mukaan vähintään 1 000 m³ päivässä tai vähintään 5 000 käyttäjälle talousvettä toimittavien laitosten valvontatutkimukset raportoidaan maaliskuussa aluehallintovirastolle edelleen toimitettaviksi Euroopan yhteisön komissiolle.

Pienet vesilaitokset, vesiyhtymät ja -osuuskunnat vastaavat alueelleen toimittamansa veden laadusta. Viranomaisvalvonnan näytemäärä lasketaan alueelle toimitetun vesimäärän tai alueen henkilömäärän mukaan.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toiminta-alueella Keski-Uudenmaan Vesi Kuntayhtymä hankkii talousveden Järvenpäähän, Keravalle ja Tuusulaan. Mäntsälässä Nivos Vesi ja Nurmijärvellä Nurmijärven Vesi -liikelaitos yhdessä yksityisten vesiosuuskuntien kanssa toimittavat veden suurimmalle osalle kuntien asukkaista. Lisäksi, etenkin Mäntsälässä, Tuusulassa ja Nurmijärvellä, on lukuisia talouksia omien kaivojen varassa.

Vesilaitosten veden laatua valvotaan säännöllisesti terveydensuojeluviranomaisen hyväksymien valvontatutkimusohjelmien mukaisesti. Vuonna 2018 hyväksyttiin kolme valvontatutkimusohjelmaa.

Vesilaitokset ottavat itse valvontatutkimusohjelmien mukaiset näytteet, joiden tulokset toimitetaan Keski-Uudenmaan ympäristökeskukseen. Valvontatutkimusohjelman mukaisten näytteiden avulla selvitetään, onko vesilaitosten toimittama talousvesi talousvesiasetuksen (683/2017) mukaista. Valvontatutkimusohjelmien mukaisissa näytteissä ei esiintynyt poikkeamia vuoden 2018 aikana, ja veden laatu on täyttänyt talousvesiasetuksen laatuvaatimukset ja -tavoitteet

Vesilaitosten itse ottamien näytteiden lisäksi Keski-Uudenmaan ympäristökeskus otti vuoden 2018 aikana 73 talousvesinäytettä. Näytteitä otettiin Keski-Uudenmaan Vesi Kuntayhtymän, Nurmijärven Veden ja Nivos Veden toimittamasta vedestä. Vuonna 2018 Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toimialueella ei ollut talousveden erityistilanteita.

Legionella-ongelman hoito jatkui edelleen vuonna 2018 Nurmijärveläisessä kerrostaloyhtiössä. Joulukuussa 2014 kerrostaloyhtiössä paljastui Legionella-bakteerin aiheuttama sairastapaus. Taloyhtiölle on annettu kesällä 2016 määräys ryhtyä toimenpiteisiin ja tiedottaa asukkaita säännöllisesti siihen asti, kunnes ongelma on ratkaistu. Taloyhtiön verkoston Legionella-bakteereita on seurattu säännöllisillä näytteenotoilla. Toimenpiteenä Legionella-ongelmassa taloyhtiön verkostoa on korjattu, vesikalusteita on vaihdettu ja vettä on juoksutettu säännöllisesti. Desinfiointeja on suoritettu, kun Legionella-bakteerien määrä on ylittänyt toimenpiderajat. Viimeisin desinfiointi peretikkahapolla tehtiin tammikuussa 2018. Lisäksi taloyhtiön kaikki asunnot ovat asuttuja, eikä vesi enää seiso taloyhtiön verkostossa. Desinfiointin jälkeisissä näytteenotoissa on havaittu Legionella-bakteerien vähentyneen. Seuraava tarkkailunäyte otetaan vuoden 2019 aikana.

6.4 Uimaveden ja uimarantojen valvonta

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus valvoi valvontasuunnitelman mukaisesti alueensa yleisten rantojen sekä uimahallien ja -altaiden veden laatua. Keski-Uudellamaalla on 22 yleistä uimarantaa, neljä uimahallia sekä kolmetoista yksittäistä uima-allasta.

Uimarantojen vesien laadun valvontaa ohjaavat sosiaali- ja terveysministeriön asetukset (177/2008 ja 354/2008) yleisten uimarantojen laatuvaatimuksista ja valvonnasta. Uimaveden laadun arviointi ja luokitus perustuvat kahden suolistoperäistä saastumista kuvaavan mikrobiologisen muuttujan, suolistoperäisten enterokokkien ja *Escherichia coli* -bakteerien, valvontatutkimustulokseen. Myös syanobakteereita eli sinileviä seurataan aistinvaraisesti. Kaikki alueen uimarannat ovat laatuluokitukseltaan erinomaisia.

Uimavesinäytteet otettiin kaikilta rannoilta kesäkuun puolivälistä elokuun loppuun asti. Uimarantojen kunto ja turvallisuus tarkastettiin ennen uimakautta kaikilla yleisillä rannoilla. Valvontakäynneillä tarkastettiin uimarantojen turvallisuus sekä laitureiden, pukukoppien, käymälöiden ja pelastusvälineiden kunto. Lisäksi tarkastetaan rantojen siisteys, jätehuollon toimivuus ja leikkivälineiden kunto. Rannoilla havaituista puutteista annettiin kirjalliset korjauskehotukset rannan ylläpitäjälle.

Mikrobiologisilta muuttujiltaan uimavesinäytteet olivat yhtä lukuun ottamatta hyviä. Huonon tuloksen jälkeen rannalta otettiin uusintanäyte, jonka tulos oli hyvä. Sinilevää havaittiin näytteenoton yhteydessä kesällä 2018 yhdeksällä alueen uimarannalla. Alku-uimakaudesta levävainnot olivat pääosin lieviä, mutta elokuussa havaittiin jo runsaita leväkukintoja.

Vuonna 2011 laadittiin ensimmäistä kertaa asetuksen 177/2008 mukaiset uimavesiprofiilit kaikille Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen uimarannoille, joilla arvioidaan käyvän yli 100 uimaria päivässä. Uimavesiprofiiliin sisältyy muun muassa tietoa uimarannan ja uimaveden ominaisuuksista sekä uimaveden laatuun vaikuttavista tekijöistä. Uimavesiprofiilit on luotu kaikille Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toiminta-alueen yleisille uimarannoille, joita on kahdeksan kappaletta. Uimavesiprofiilit on tarkastettu keväällä 2015 ja ovat nähtävillä Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen Internet-sivuilla.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toiminta-alueella on neljä isoa uimahallia ja yhdeksän yleistä uima-allastilaa sekä maauimala. Keravan uimahalli suljettiin keväällä 2016 peruskorjauksen vuoksi ja se avataan syksyllä 2019. Uimahallien vedenlaatua seurataan keskimäärin kahden viikon välein uimahallien omien valvontaohjelmien mukaisesti. Pienten uima-allastilojen, kuten kuntoutus- ja hotelli-altaiden, veden laatua valvotaan neljä kertaa vuodessa otetuilla näytteillä. Keski-Uudenmaan ympäristökeskus saa tulokset tiedokseen.

Uimahallien vedenlaadun suurimmat haasteet olivat kylmävesialtaiden veden sameus ja ajoittain muutaman muun uima-altaan vedessä esiintyneet kohonneet heterotrofisen pesäkeluvut. Poikkeamatilanteissa Keski-Uudenmaan ympäristökeskus edellytti toimijoita tehostamaan allasveden puhdistusta ja ottamaan uusintanäytteitä. Altaan sai ottaa käyttöön vasta, kun uusintanäytteen tulos oli hyvä.

6.5 Terveydensuojelulain mukainen olosuhdevalvonta

Ympäristöterveydenhuollon tehtäviin kuuluu ilmoituksenvaraisten huoneistojen ja laitosten valvonta. Terveydensuojelulain (763/1994) ilmoitusvelvollisuuden lähtökohtana on ennaltaehkäistä tietyistä toiminnoista mahdollisesti aiheutuvat terveyshaitat. Ilmoitusvelvollisuus koskee toimintoja, joiden hygieenisille oloille on asetettava erityisiä velvoitteita sekä toimintoja, laitoksia tai huoneistoja, joiden vaikutuspiirissä on paljon ihmisiä tai erityisryhmiä, kuten lapsia tai vanhuksia.

Vuoden 2018 aikana Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toimialueella käsiteltiin 51 terveydensuojelulain mukaista ilmoitusta, jotka koskivat muun muassa päiväkotia, kouluja, julkisia kokoontumishuoneistoja, kuntosaleja ja kauneushoitoloita (taulukko 16). Vuoden 2017 alusta terveydensuojelulakiin tuli muutos, jonka johdosta terveydensuojelulain mukaisista ilmoituksista ei enää tehty päätöstä, vaan kohde ainoastaan merkittiin valvontakohderekisteriin ja toimijalle annettiin tästä todistus. Kohteet tarkastettiin ilmoituksen käsittelyn jälkeen.

Taulukko 16. Terveydensuojelulain 13 §:n mukaiset ilmoitukset vuosina 2016–2018.

Sopijakunta	Päätökset, kpl			Tulot, €		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Järvenpää	5	6	15	2 875	1 050	2 750
Kerava	8	11	9	1 625	2 300	1 950
Mäntsälä	5	7	7	1 500	1 500	1 200
Nurmijärvi	8	14	8	1 875	2 750	525
Tuusula	15	12	12	3 200	1 825	2 975
Yhteensä	41	50	51	13 091	9 425	9 400

Ilmoitusvelvolliset kohteet kuuluvat säännöllisen valvonnan piiriin. Näihin kohteisiin tehdään tarkastus keskimäärin kerran kolmessa vuodessa. Tarkastettavia asioita ovat muun muassa tilojen ilmanvaihto, yleinen siisteys, sisäilman aistinvarainen laatu, rakenteiden kunto, meluolosuhteet, WC-tilojen riittävyys ja kunto sekä siivousvälineiden säilytys- ja huoltotilat. Säännöllisten tarkastusten lisäksi tarkastuksia tehdään toimenpidepyyntöjen perusteella. Tällaisia toimenpidepyyntöjen perusteella tehtäviä tarkastuksia ovat erityisesti asuntotarkastukset. Erillisiä tarkastuspyyntöjä tulee myös koulujen ja päiväkotien sisäilmaongelmien johdosta.

Asuntojen, koulujen, päiväkotien ja muiden oleskelutilojen terveydellisiä oloja koskevia toimenpidepyyntöjä ja kyselyjä tuli vuonna 2018 maltillisesti. Asunnontarkastuksia tehtiin vuonna 2018 yhteensä 89 kpl. Asunnontarkastuksista ei peritä maksua (taulukko 17).

Taulukko 17. Asunnontarkastukset vuosina 2016–2018.

Kunta	Tarkastukset, kpl		
	2016	2017	2018
Järvenpää	20	26	21
Kerava	23	31	19
Mäntsälä	8	8	3
Nurmijärvi	23	28	27
Tuusula	31	25	25
Yhteensä	105	118	89

Suurin osa toimenpidepyynnöistä koski kosteus- ja homevaurioepäilyjä. Terveysvalvonnan ensisijaisena tavoitteena on neuvoa kiinteistön omistajia selvittämään tai selvittämään mahdolliset rakenteelliset viat ja vauriot. Terveysvalvonnan omien tarkastuskäyntien edellytyksenä on pidetty selkeätä terveyshaittaepäilyä. Pelkästään rakenteellisia vaurioita koskevat epäilyt on ohjattu yksityisille kuntotutkimuksia tekeville yrityksille.

Päiväkodeissa, kouluissa ja muissa kokoontumistiloissa tehtiin yhteensä 94 tarkastusta. Näistä suurin osa oli suunnitelmallisia tarkastuksia. Tarkastuksista perittiin ympäristöterveydenhuollon taksan mukainen maksu (taulukot 18 ja 19).

Taulukko 18. Terveysuojelulain mukaiset tarkastusten lukumäärät vuosina 2016–2018.

Kunta	Koulut, päiväkodit, vanhainkodit			Kokoontumishuoneistot, liikuntatilat, kuntosalit, kauneushoitolat			Uimarannat, talviuintipaikat, uimahallit		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Järvenpää	19	28	30	3	2	17	5	5	6
Kerava	10	23	14	5	5	17	2	2	2
Mäntsälä	9	12	13	4	4	6	8	8	8
Nurmijärvi	21	34	15	5	8	2	11	11	11
Tuusula	20	23	22	9	12	5	8	9	8
Yhteensä	79	120	94	26	29	47	34	35	35

Taulukko 19. Valvontatulot terveydensuojelulain mukaisista tarkastuksista vuosina 2016–2018.

Kunta	Tulot, €		
	2016	2017	2018
Järvenpää	2 950	5 175	4 850
Kerava	1 950	4 525	3 700
Mäntsälä	3 525	3 985	3 565
Nurmijärvi	5 750	8 325	6 025
Tuusula	5 000	6 600	5 400
Yhteensä	21 191	28 610	23 540

7 Eläinlääkintähuolto

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus vastaa toiminta-alueellaan eläinlääkäripalveluista, eläinsuojelusta, eläintenpidon terveydellisestä valvonnasta sekä tarttuvien eläintautien ennalta ehkäisystä ja vastustuksesta. Lisäksi kunnille kuuluva velvollisuus löytöeläinten hoidon järjestämisestä on Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen vastuulla.

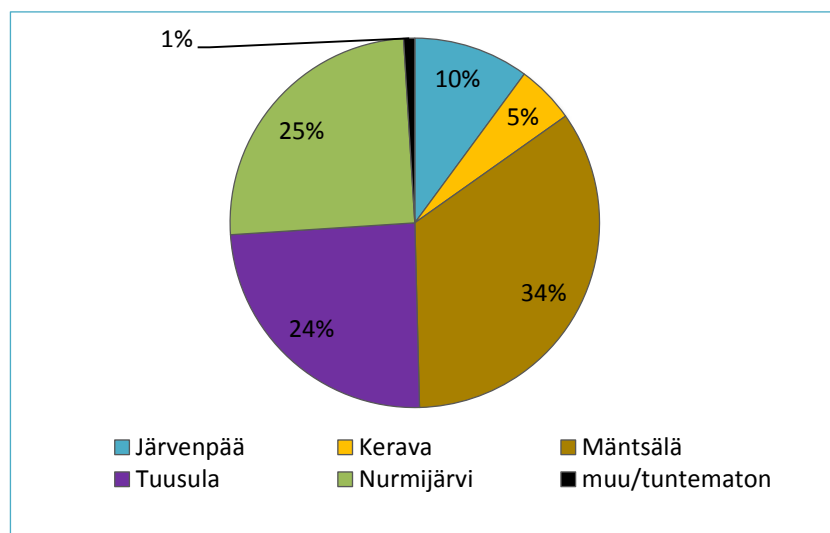
7.1 Eläinlääkäripalvelut

Eläinlääkäripalvelu on saatavissa ympäri vuoden sekä virka- että päivystysaikana. Eläinlääkärien vastaanotot sijaitsevat Järvenpään Kyrölässä, Nurmijärven Kirkonkylällä ja Tuusulan Hyrylässä. Suurelaimet hoidetaan tilakäynneillä. Mäntsälän kunnan eläinlääkäripalvelut sekä virka- että päivystysaikana ostetaan Helsingin yliopistolta.

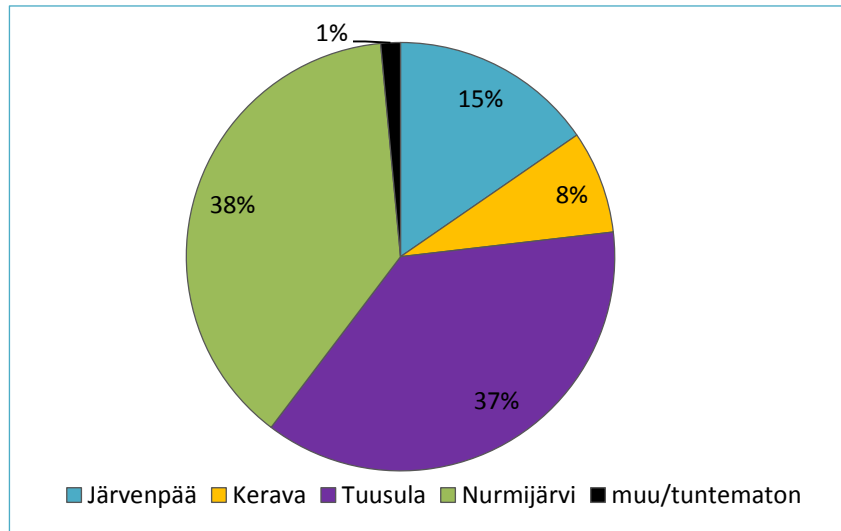
Päivystysalueen muodostavat Järvenpää, Kerava, Nurmijärvi ja Tuusula. Päivystäviä eläinlääkäreitä on neljä kappaletta. Ympäristökeskuksen eläinlääkärien lisäksi päivystyksiä tekevät ulkopuoliset eläinlääkärit. Päivystysvuoro on kiertävä.

Vuonna 2018 Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen eläinlääkärit ovat hoitaneet 7 413 potilasta, joista 93 % on ollut pieneläimiä ja 7 % suurelaimia. Mäntsälässä Tuotantoeläinsairaalan toimesta on hoidettu 3 887 mäntsäläläistä potilasta, joista 73 % on ollut suurelaimia ja 27 % pieneläimiä.

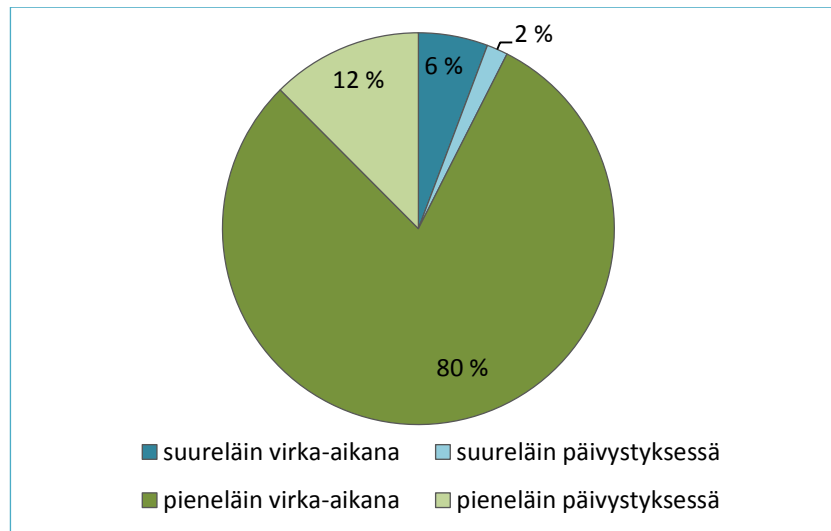
Kuvissa 23 ja 24 on esitetty potilaiden jakautuminen kotikunnittain vuonna 2018. Hevosten kohdalla on kotikuntana käytetty kuntaa, jossa hevosella on tallipaikka. Kuvissa 25 ja 26 on esitetty potilaiden jakautuminen vuonna 2018 suur- ja pieneläimiin virka- sekä päivystysaikana.

Kuva 23. Potilaiden suhteelliset osuudet kotikunnittain vuonna 2018 koko ympäristökeskuksen toimialueella.

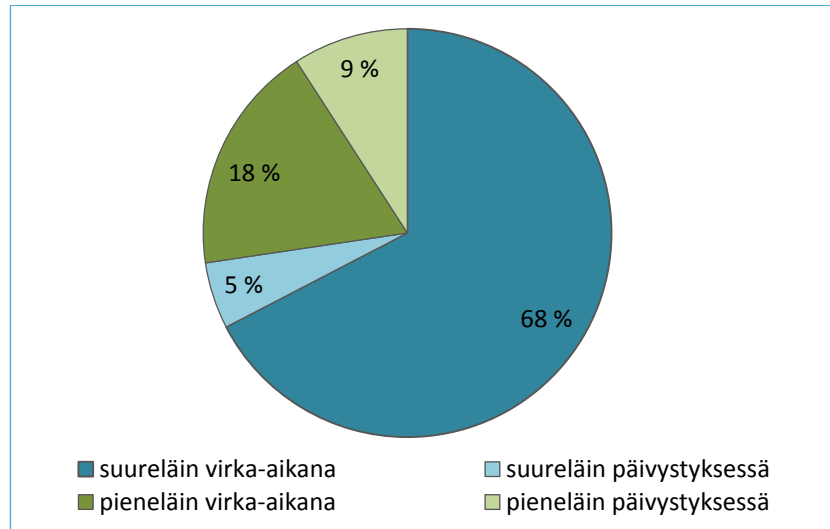

Kuva 24. Potilaiden suhteelliset osuudet kotikunnittain vuonna 2018 ympäristökeskuksen omilla vastaanotoilla ja tilakäynneillä.

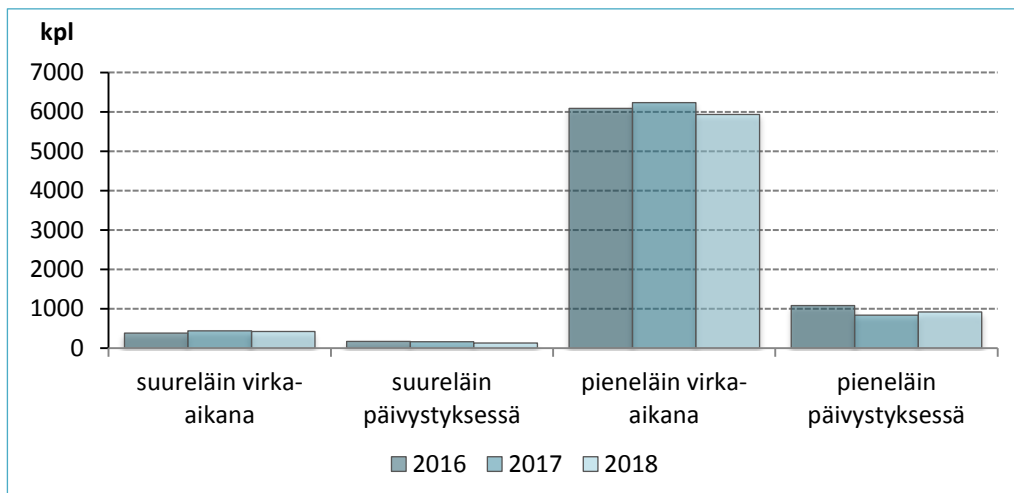
Kuva 25. Potilaiden jakautuminen vuonna 2018 suur- ja pieneläimiin virka- ja päivystysaikana ympäristökeskuksen omilla vastaanotoilla ja tilakäynneillä.

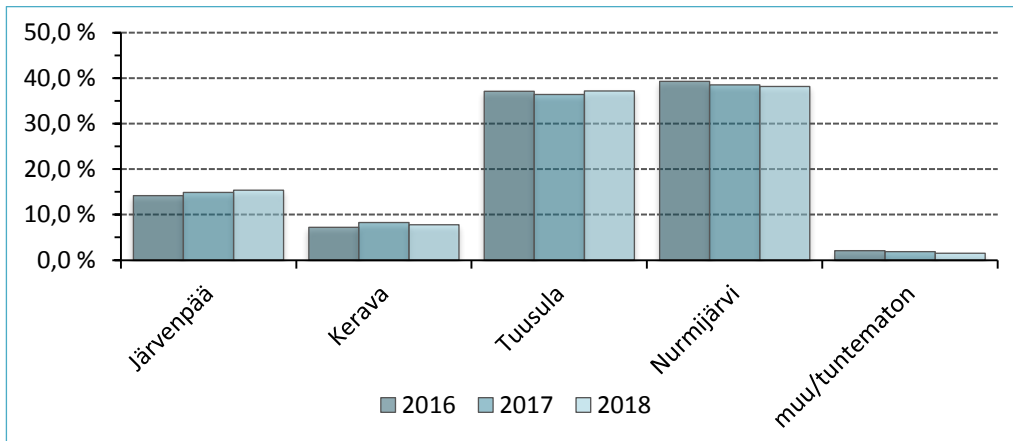

Kuva 26. Mäntsäläläisten potilaiden jakautuminen vuonna 2018 suur- ja pieneläimiin virka- ja päivystysaikana Tuotantoeläinsairaalassa ja sen tekemillä tilakäynneillä.

Kuvassa 27 on esitetty potilasmäärien kehittyminen ympäristökeskuksen omilla vastaanotoilla ja tilakäynneillä vuosina 2016–2018. Kuvassa 28 on esitetty potilaiden suhteellinen jakautuminen kotikunnittain vastaavana aikana ympäristökeskuksen omilla vastaanotoilla sekä tilakäynneillä.

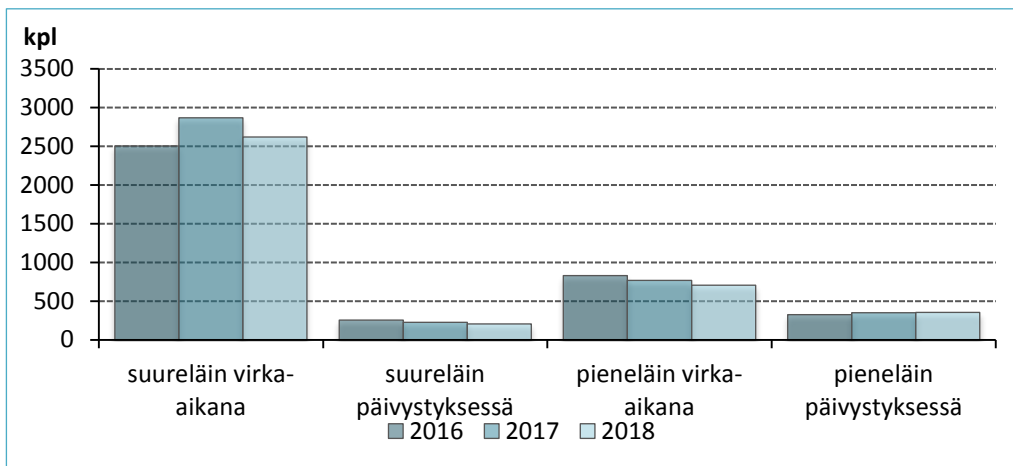

Kuva 27. Suur- ja pieneläinpotilaiden määrät vuosina 2016–2018 virka- ja päivystysaikana ympäristökeskuksen omilla vastaanotoilla sekä tilakäynneillä.

Kuva 28. Potilaiden suhteellinen jakautuminen kotikunnittain vuosina 2015–2017 ympäristökeskuksen omilla vastaanotoilla ja tilakäynneillä.

Mäntsälän eläinlääkäripalvelut on hankittu Mäntsälän kunnalle ympäristökeskuksen toiminta-aikana Helsingin yliopiston Yliopistollisen eläinsairaalan Tuotantoeläinsairaalaalta. Kuvassa 29 on esitetty mäntsäläläisten potilaiden määrien kehittyminen vuosina 2016–2018 Tuotantoeläinsairaalan vastaanotolla ja tilakäynneillä.

Kuva 29. Mäntsäläläisten suur- ja pieneläinpotilaiden määrät vuosina 2016–2018 virka- ja päivystysaikana Tuotantoeläinsairaalan vastaanotolla sekä tilakäynneillä.

7.2 Eläinsuojelu ja tarttuvat eläintaudit

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaa ympäristökeskuksessa tekee pääasiassa valvonta-eläinlääkäri. Praktikkoeläinlääkärit tekevät kyseisiä tehtäviä edelleen tarvittaessa lähinnä päivystysaikana, mutta eläintautien osalta myös tarvittaessa virka-aikana.

Valvontaeläinlääkärille tuli ilmoituksia yhteensä 270. Näistä 240 aiheutti epäilyn eläinsuojelusäädösten vastaisesta toiminnasta ja johti tarkastukseen tai yhteydenottopyyntöön. Epäilyn perustuvien tarkastusten määrä kasvoi hieman edellisvuodesta. Käyntejä tehtiin noin 90 kohteeseen. Osaan kohteista tehtiin useampi käynti. Ilmoituksia tehtiin eniten lemmikkieläinten hoidon laiminlyönneistä. Epäilyyn perustuvat tarkastukset tehtiin enimmäkseen tavoiteajassa. Suunnitelmallisen eläinsuojeluvalvonnan käyntejä tehtiin muutamia.

Koirien hoidon laiminlyönti on tavallisin syy epäilyyn perustuvassa tarkastuksessa. Hoitamaton sairaus, riittämätön ravinnon saanti ja riittämätön ulkoilutus ovat tavallisimmat puutteet. Puutteet ulkokoirien tarhoissa ja kopeissa ovat niin ikään tavallisia. Eläimen hylkääminen hoidotta on tavallisin syy kiireellisiin toimenpiteisiin. Hylkäämisen taustalla on usein omistajan elämän kriisi, päihteet tai vakava sairaus.

Tarttuvien eläintautien valvontaan ja vastustamiseen liittyvät työt kohdistuivat sekä pien- että suurelajiin ja koskivat muun muassa laittomia maahantuonteja, vientitodistuksia, näytteenottoa sekä valvontoja eläintautien varalta.

7.3 Löytöeläimet

Löytöeläinten hoitopalvelut hankitaan kaikille sopijakunnille Eläinten Auttajat ry:ltä / Onnentasulta, joka sijaitsee Riihimäellä.

Löytöeläinten määrät ja hoitovuorokaudet vuodelta 2018 on esitetty taulukossa 20. Kunnalla on lakisääteinen velvollisuus säilyttää eläintä vähintään 15 vuorokautta, jonka jälkeen sillä on oikeus myydä, muutoin luovuttaa tai lopetuttaa eläin. Taulukossa 21 on esitetty hoitolaan toimitettujen löytöeläinten määrät vuosilta 2016–2018.

Taulukko 20. Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen sopijakuntien alueelta talteen otettujen löytöeläinten määrät ja hoitovuorokaudet eläinten löytymiskunnan mukaan vuonna 2018.

Sopijakunta	Haltuun otetut (kpl)			Hoitovuorokaudet (kpl)		
	koirat	kissat	muut	koirat	kissat	muut
Järvenpää	7	16	-	37	136	-
Kerava	3	9	1	7	77	15
Mäntsälä	5	15	-	15	225	-
Nurmijärvi	4	20	2	9	224	19
Tuusula	5	33	-	10	282	-
Yhteensä	24	93	3	78	944	34

Taulukko 21. Hoitolaan toimitettujen löytöeläinten määrät vuosina 2016–2018 ympäristökeskuksen toiminta-alueella.

Löytöeläimet	Haltuun otetut eläimet (kpl)		
	2016	2017	2018
Koirat	29	47	24
Kissat	118	90	93
Muut	-	6	3
Yhteensä	147	143	120

Keski-Uudenmaan
YMPÄRISTÖKESKUS